

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA NÁRODOHOSPODÁŘSKÁ

Ekonomická motivace obyvatel České republiky pro vstup na trh práce

Economic Motivation for the Population of the Czech Republic to Enter the Labour Market

Študent:

Dáša Stavová

Vedúci bakalárskej práce:

doc. RNDr. Milan Šimek, Ph.D.

Ostrava 2017

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra národohospodářská

Zadání bakalářské práce

Student: **Dáša Stavová**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202R027 Národní hospodářství
Téma: Ekonomická motivace obyvatel České republiky pro vstup na trh práce
Economic Motivation for the Population of the Czech Republic to Enter the Labour Market
Jazyk vypracování: slovenština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Teoretické vymezení základních faktorů pro vstup na trh práce
3. Minimální mzda a sociální dávky v České republice
4. Identifikace motivační hranice pro vstup na trh práce v České republice
5. Návrhy a doporučení
6. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

ANON. *Sociální zabezpečení 2016: státní sociální podpora, dávky pro osoby se zdravotním postižením, sociální služby, pomoc v hmotné nouzi, životní a existenční minimum*. Ostrava: Sagit, 2016. ISBN 978-80-7488-155-8.

COHUC, Pierre and André ZYLBERBERG. *Labor Economics*. Cambridge: MIT Press, 2004. ISBN 0-262-03316-X.

KOTÝNKOVÁ, Magdalena. *Sociální ochrana chudých v České republice*. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1302-7.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. RNDr. Milan Šimek, Ph.D.**

Datum zadání: 18.11.2016

Datum odevzdání: 05.05.2017

Ing. Lenka Filipová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 3. 5. 2017

.....
podpis studenta

Ráda bych poděkovala doc. RNDr. Milanovi Šimkovi, Ph.D. za vedení bakalářské práce a také za jeho podporu, cenné rady, připomínky, trpělivost a věcné diskuze vedené nejen při vypracování této bakalářské práce.

Obsah

1	Úvod	5
2	Teoretické vymedzenie základných faktorov pre vstup na trh práce	7
2.1	Teória ponuky práce	7
2.2	Teória dopytu po práci	8
2.3	Odvodenie dopytu po práci v dlhodobom období	9
2.4	Tržná rovnováha	10
2.5	Sociálna politika	11
3	Minimálna mzda a sociálne dávky v Českej republike	13
3.1	Účinky minimálnej mzdy	14
3.1.1	Pozitívne, motivačné účinky minimálnej mzdy	14
3.1.2	Negatívne, demotivačné účinky minimálnej mzdy	14
3.2	Minimálna mzda v Českej republike	15
3.3	Konkurencia sociálnych podpôr a minimálnej mzdy	17
3.4	Životné a existenčné minimum	17
3.5	Štátna sociálna podpora v Českej republike	19
3.5.1	Prídavok na dieťa	19
3.5.2	Príspevok na bývanie	20
3.5.3	Rodičovský príspevok	22
3.6	Pomoc v hmotnej núdzi	22
3.6.1	Príplatok na živobytie	23
3.6.2	Doplatok na bývanie	24
3.6.3	Mimoriadna okamžitá pomoc	24
3.7	Daňový systém v ČR	25
3.7.1	Zľava na dani	25
3.8	Podpora v nezamestnanosti	26
4	Identifikácia motivačnej hranice pre vstup na trh práce v ČR	28
4.1	Čistá minimálna mzda	28
4.1.1	Čistá minimálna mzda pracujúcej samostatnej osoby	28
4.1.2	Čistá minimálna mzda pracujúceho muža, žena poberá rodičovský príspevok na jedno neplnoleté dieťa v domácnosti	29
4.1.3	Čistá minimálna mzda ženy/muža samoživiteľa jedného neplnoletého dieťaťa	31
4.1.4	Čistá minimálna mzda muža/ženy v domácnosti dvoch dospelých osôb bez detí, pričom pracuje len jedna osoba	32
4.2	Čistý mesačný pracovný príjem osoby (rodiny)	32

4.2.1	Čistý mesačný pracovný príjem pracujúcej samostatnej osoby	33
4.2.2	Čistý mesačný príjem pracujúceho muža, žena poberá rodičovský príspevok na jedno neplnoleté dieťa v domácnosti	34
4.2.3	Čistý mesačný pracovný príjem muža/ženy samoživiteľa jedného neplnoletého dieťaťa	35
4.2.4	Čistý mesačný príjem domácnosti dvoch dospelých osôb bez detí, pričom pracuje len jedna osoba.....	36
4.3	Sociálne dávky ako nepracovný príjem	38
4.3.1	Sociálne dávky pre nepracujúcu samostatnú osobu	38
4.3.2	Sociálne dávky pre rodinu, kde muž nepracuje a žena poberá rodičovský príspevok na jedno neplnoleté dieťa.....	39
4.3.3	Sociálne dávky pre nepracujúceho muža/ženu samoživiteľa jedného neplnoletého dieťaťa.....	40
4.3.4	Sociálne dávky pre domácnosť dvoch dospelých osôb bez detí, kde nepracuje ani jedna z osôb	41
4.4	Rozdiel medzi pracovnými a nepracovnými príjmami vybraných skupín	42
5	Návrhy a odporúčania.....	45
6	Záver.....	49
	Zoznam použitej literatúry.....	51
	Zoznam skratiek	54
Prohlásení o využití výsledků bakalářské práce		

1 Úvod

Autorka tejto bakalárskej práce je študentkou odboru Národné hospodárstvo. Zaujíma sa o problematiku trhu práce v Českej republike. O túto problematiku sa začala viac zaujímať, pretože je často diskutovanou a aktuálnou témou. Druhým dôvodom je tiež to, že po ukončení štúdia sa aj ona stretne so situáciou, keď si bude na trhu práce hľadať svoje prvé zamestnanie. Bakalárska práca nesie názov „Ekonomická motivácia obyvateľov Českej republiky pre vstup na trh práce“.

Cieľom práce je zistiť faktory, ktoré majú vplyv na motiváciu, či práve naopak na demotiváciu ekonomických subjektov, ktoré zvažujú vstup na trh práce zo stavu nezamestnanosti. Ďalej potvrdiť alebo vyvrátiť hypotézu, že úroveň sociálnych dávok, ktoré môže nezamestnaný dostať od štátu je vyššia, ako zárobok nízkopríjmových skupín, ktorý dosiahnu pri výkone práce.

Pri spracovaní bakalárskej práce je využitá deskriptívna metóda pre spracovanie dát a metóda komparácie, ktorá je postavená na princípe porovnávania premenných vybraných ekonomických subjektov.

V druhej kapitole sa pojednáva o teoretických faktoroch, ktoré ovplyvňujú vstup na trh práce. Faktormi sú ponuka práce a dopyt po práci na trhu práce. Ponuka práce je zameraná na individuálnu ponuku práce. Pri dopyte po práci sa popíše odvodený tržný dopyt po práci v krátkom období. Ďalším bodom v druhej kapitole je popis odvodenia dopytu firmy po práci v dlhom období. Objasní sa rovnováha medzi tržným dopytom a ponukou, ktorá môže nastať na trhu práce. Priblíži sa širšie a užšie poňatie sociálnej politiky.

Tretia kapitola sa zameria na pozitívne, motivačné účinky minimálnej mzdy a na negatívne, demotivačné účinky minimálnej mzdy. Následne sa načrtne v tabuľke vývoj minimálnej mzdy a priemernej mzdy. Taktiež sa popíše životné a existenčné minimum v Českej republike. V ďalšej podkapitole sa zmienia jednotlivé sociálne dávky, ktoré patria do skupiny štátnej sociálnej pomoci a pod pomoc v hmotnej núdzi, ktoré sú poskytované Českou republikou. V rámci daňového systému sa popíše zľava na dani, ktorú si môže poplatník uplatniť v zdaňovacom období. V tejto kapitole sa tiež vymedzí, čo je to podpora poskytovaná v nezamestnanosti.

Ako už vyplýva z názvu štvrtej kapitoly, bude sa zaoberať identifikáciou motivačnej hranice. Táto hranica rozhoduje o tom, či subjekt ostane v stave nezamestnanosti, a teda bude poberať sociálne dávky alebo uprednostní vstup na trh práce. Na začiatku štvrtej kapitoly vypočítame pre štyri skupiny ekonomických subjektov, ktorých sa bude výskum dotýkať, ich čistú minimálnu mzdu. V ďalších podkapitolách si k tejto čistej minimálnej mzde pripočítame čiastky sociálnych dávok, na ktoré majú nárok popri ich pracovnoprávnom príjme. Posledný okruh výpočtov sa zameria na zistenie výšky sociálnych dávok, ktoré môžu vybrané skupiny dostať v prípade ich dlhodobej nezamestnanosti.

V piatej kapitole sa zhodnotia výsledky dát. Určí sa, či je vhodné pre vybrané skupiny subjektov pracovať alebo nepracovať a poberať tak sociálne dávky dlhodobo. Načrtnú sa prípadné návrhy a odporúčania tvorcom hospodárskej politiky.

2 Teoretické vymedzenie základných faktorov pre vstup na trh práce

Trh práce je trhom, kde sa nachádza vzácny ekonomický zdroj, ktorý je primárnym výrobným faktorom a to faktor *práca*. Schopnosť pracovať je jedinečne viazaná na človeka a jeho talent. Ľudia sú jedineční, každý má iné schopnosti, nadanie, pracovné a iné skúsenosti, ktoré prináša život. Každý má inú predstavu a požiadavky na prácu. Ekonómia trhu práce vychádza zároveň zo základných princípov ekonómie. Má záujem o optimálnu alokáciu ekonomických zdrojov. Človek musí odolávať aj relatívnej vzácnosti času, osobnému príjmu i ostatným spoločenským zdrojom. Nepretržite sa rozhoduje medzi rôznymi alternatívami.

Na tomto trhu sa stretávajú špecifické ekonomické subjekty s odlišnými cieľmi, a taktiež s odlišnou motiváciou. Na jednej strane stojí pracovník, ktorý si hľadá pracovné miesto. Chce predat' svoju prácu za čo najvyššiu cenu. Na druhej strane je firma, ktorej cieľom je dosiahnutie čo najväčšieho zisku. Chce nakúpiť službu práce za čo najnižšiu cenu (Brožová, 2012).

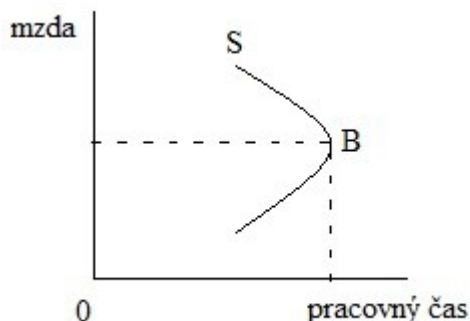
2.1 Teória ponuky práce

Ehrenberg, Smith a Stewart (2012) vykresľujú teóriu ponuky práce, ako rozhodovanie ekonomického subjektu. Tento subjekt sa rozhoduje o rozdelení času medzi prácu a voľný čas vo vzťahu k ostatným veličinám. Za prácu získava mzdu, za ktorú nakupuje iné spotrebné statky. Inak povedané, volí si medzi spotrebou a voľným časom, tak aby maximalizoval svoj úžitok. Celková tržná ponuka práce je tvorená súčtom individuálnych ponúk prác na trhu práce.

Na krivku individuálnej ponuky práce (S) proti sebe pôsobia dva efekty. Keď dochádza k rastu mzdovej sadzby, voľný čas sa stáva pre jedinca drahší. Motivuje to k substitúcii voľného času za iné statky, ktoré predstavujú spotrebu. Ide o negatívny *substitučný efekt*, pretože sa zníži počet hodín voľného času na úkor zvýšenej ceny voľného času. Druhý efekt nazývame *príjmový efekt*. Tento efekt je naopak pozitívny voči voľnému času jedinca. Zvýšenie mzdovej sadzby tu predstavuje zvýšenie spotreby, ale aj zvýšenie počtu hodín voľného času. Človeka to motivuje k tomu, aby si viac užíval voľný čas a menej pracoval. Na obrázku 2.1 vidíme, že substitučný efekt pôsobí do bodu B, kedy je subjekt ochotný zamieňať voľný čas za prácu. Od bodu B, teda smerom nahor prevláda už príjmový

efekt. Preferovaný je voľný čas pred mzdou. Každá krivka individuálnej ponuky práce je jedinečná. Odlišná je aj presná poloha, sklon a bod, v ktorom sa mení zakrivenie krivky.

Obrázok 2.1 **Individuálna ponuka práce**

Zdroj: Ehrenberg, Smith a Stewart (2012), vlastné spracovanie

2.2 Teória dopytu po práci

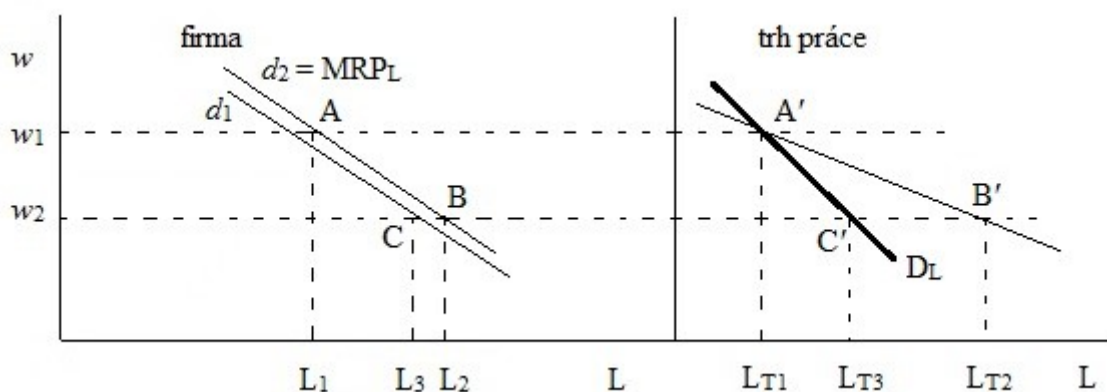
Tak ako aj dopyt po iných výrobných faktoroch, tak aj dopyt po práci je odvodený, záleží na dopyte po produkte, ktorý sa vyrába. Ak sa zvýši dopyt po spotrebiteľských výrobkoch a službách, zvýši sa aj dopyt firmy po práci.

Množstvo práce, ktoré plánuje firma najat', závisí od toho, aký veľký dodatočný produkt jej bude plynúť z práce. Inak povedané, závisí to na veľkosti marginálneho produktu. Druhým činiteľom je mzdová sadzba. Východiskom pre odvodenie dopytu po práci je produkčná funkcia. Pri funkcii sa vychádza z toho, že máme k dispozícii dva výrobné faktory a to prácu (L) a kapitál (K). V krátkom období je dané, že aspoň jeden faktor je fixný. Pre nás to bude kapitál, potom môžeme produkčnú funkciu zapísať v tvare $TP = Q = f(L, K)$. Firma sa však zaujíma o príjem z marginálneho produktu práce (MRP_L). Ten sa odvíja od súčinu marginálneho fyzického produktu práce (MPP_L) a ceny výrobku na dokonalom konkurenčnom trhu (P_Q) alebo dodatočnom príjme z predaja výrobku na nedokonalom trhu (MR).

V nasledujúcom obrázku 2.2 vidíme odvodený tržný dopyt po práci. Vychádzame zo situácie v bode A. Firma má dopyt po práci L_1 , sčítaním dopytových množstiev všetkých firiem na trhu to znamená L_{T1} práce na trhu. Poklesom mzdovej sadzby na úroveň w_2 sa firma presúva do bodu B, kde má záujem o L_2 prácu. Na trhu by bola veľkosť tržného dopytu L_{T2} . Ak sa zníži cena práce vyrábaného tovaru, klesne tak celá MRP_L . Krivka sa presunie doľava

do pozície d_2 . Firme sa tak zmení aj dopyt po práci na úroveň L_3 a trhu na žiadané množstvo L_{T3} (bod C'). Spojením bodov C' a A' dostaneme tržný dopyt po práci (D_L). Tento dopyt je však menej elastický než ten, ktorý vzniká jednoduchým sčítaním žiadaného množstva jednotlivých firiem z bodov B' a A' , vid' Brožová (2012).

Obrázok 2.2 Odvodenie tržného dopytu po práci

Zdroj: Brožová (2012), vlastné spracovanie

2.3 Odvodenie dopytu po práci v dlhodobom období

Vo svojich publikáciách autori Ehrenberg, Smith a Stewart (2012) a Brožová (2012) opisujú, že v krátkom období pracujeme s variabilnou prácou a fixným množstvom kapitálu. Dlhé obdobie je však dostatočne dlhé, preto je možné zamieňať vstupy. Práca (L) aj kapitál (K) sú považované v dlhom období ako variabilné premenné. Dlhodobá produkčná funkcia má tvar $TP = f(L, K)$. Variabilitu vysvetľujeme tým, že zmena mzdovej sadzby nezapríčiní len zmenu množstva práce, ale aj zmenu používaného množstva kapitálu. Pri každej zmene mzdovej sadzby hľadá firma novú optimálnu kombináciu výrobných vstupov.

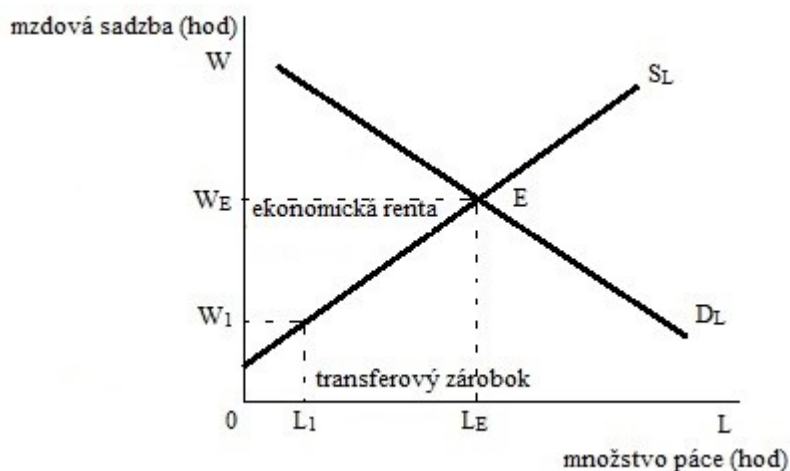
Aj tu sa prejavujú dva efekty, ktoré boli spomínané už pri individuálnej ponuke práce. Prvý *substitučný efekt* vzniká pri zvýšení prenájmu práce, kde sa zamieňa relatívne drahší kapitál relatívne lacnejšou prácou. Výstup firmy ostáva konštantný, na rozdiel od krátkeho obdobia. *Produkčný efekt* je spôsobený nižšou mzdou, ktorá znižuje výrobné náklady firmy a umožní tak zvýšenie celkovej produkcie firmy. Dlhodobý dopyt po práci je elastickejší, ako ten krátkodobý dopyt. Jedným z faktorov zvýšenej elasticity je mzdová sadzba. Ďalej dopyt po vyrábanom produkte a zmeny v technológiách.

2.4 Tržná rovnováha

V predchádzajúcich podkapitolách sme charakterizovali rozhodovanie ekonomického subjektu o ponuke svojej práce a zhotovenie krivky tržnej ponuky práce (S_L). Ďalej bola spomenutá firma a jej formovanie krivky tržného dopytu po práci (D_L). V tejto podkapitole sa zameriame na situáciu, kedy sa ponuka a dopyt po práci stretáva. Vytvárajú tak rovnovážnu mzdovú sadzbu (W_E) a rozdeľujú prácu do odvetvových skupín a medzi rôznych zamestnávateľov.

Priesečník kriviek je bod rovnováhy (E), ktorý vidíme na obrázku 2.3. Rovnovážny bod (L_E) pri danej mzde znamená, že sa množstvo práce ponúkanej na trhu rovná množstvu práce, o ktoré majú záujem firmy. Pracovníci na trhu majú odlišné požiadavky na mzdu. Pracovník L_1 je ochotný pracovať pri mzde W_1 . Iný pracovník (L_E) má požiadavku na dosiahnutie vyššej mzdy bod W_E . *Transferový zárobok* je teda minimálna čiastka, ktorá podnecuje pracovníka k ponuke práce na trhu. Rozdiely vo výške požadovaných transferových zárobkoch sú zapríčinené predovšetkým alternatívnymi možnosťami (náklady obetované príležitosti ich pracovného času) jednotlivých subjektov. *Ekonomická renta* je tá časť mzdy, ktorá presahuje transferový zárobok. Je to rozdiel medzi mzdou, ktorú zamestnanec skutočne dostáva a minimálnou mzdou, za ktorú by vykonával danú prácu. Na obrázku 2.3. tak vidíme, že i pracovník L_1 dostáva mzdu W_E . To znamená, že dostáva viac ako je jeho transferový zárobok. Rozdiel medzi tým, čo je pracovník ochotný prijať (W_1), a tým, čo skutočne dostane (W_E), je ekonomická renta (Jurečka a kol., 2013).

Obrázok 2.3 Rovnováha na trhu práce

Zdroj: Jurečka a kol. (2013), vlastné spracovanie

2.5 Sociálna politika

Krebs (2010) definoval sociálnu politiku na základe citovania iných autorov ako napríklad: Charles Gide považoval sociálnu politiku ako vedu o sociálnej spravodlivosti. Profesor Karel Engliš mal obdobný názor. Za sociálnu politiku považoval praktické kroky k tomu, aby spoločnosť bola vytvorená čo v najideálnejšej forme. Za hlavný prostriedok na vytvorenie takéhoto prostredia považuje sociálnu spravodlivosť a účinnosť. Jozef Macek bol ďalší autor, ktorého Krebs citoval vo svojej knihe. Ten chápal sociálnu politiku ako smer, spôsob alebo hľadisko politiky vôbec, nie len ako jej časť. Kladie dôraz na to, že sociálna politika musí prenikať celou politikou od hospodárskej po kultúrnu, cez súkromnú i verejnú sféru. Jedine tak môže byť efektívna a preventívna. Záujmy ľudí musia byť uspokojované spôsobom, ktorý je trvalo prospešný spoločnosti.

V modernom svete sa sociálna politika stala veľmi častým, rušným, kontroverzným, rôzne interpretovaným a náročným fenoménom v spojení s verejnými zdrojmi. Táto politika sa v prvom rade orientuje na človeka. Na rozvoj a kultiváciu životných podmienok, kvality života a osobnosti človeka. Spoločnosť tvorí systém a do tohto systému patrí aj sociálna politika. Chápať túto politiku, ako aj hociktorú inú, ako samostatný celok je mylné. Z fungujúceho systému teda plynú závery, že sociálna politika ovplyvňuje najvýznamnejšiu sféru života. Ďalej má v spoločnosti významné a nezastupiteľné postavenie, rozvíja sa v rámci celého tohto systému. Prostredníctvom nej sa rozvíjajú aj iné oblasti spoločenského systému. Je špecifická v každej krajine a dobe, viď Potůček (1995).

V Českej republike je frekventované vymedzenie sociálnej politiky do dvoch prístupov. Krebs (2010) sociálnu politiku rozdeľuje na širšie a užšie chápanie sociálnej politiky. Širšie poňatie je spojené s prvým prístupom. Z hľadiska tohto poňatia je možné sociálnu politiku chápať ako konkrétne jednanie (napr. štátu či iných subjektov), ktorým je možné ovplyvňovať sociálnu oblasť. Sú to všetky aktivity, ktoré sa viažu k životným podmienkam. Širšie poňatie je významné najmä pri dlhodobých koncepčných úvahách o sociálnej politike. Je spojené s voľbou politiky a s tvorbou určitého sociálneho programu. Nahliada na sociálnu politiku ako na určitý systém, ktorý má vnútorné väzby, ale i na väzby v súvislosti so spoločenským okolím. Druhý prístup má reagovať na sociálne riziká, resp. na ich negatívne dôsledky. Má eliminovať sociálne tvrdosti a napomáhať fungovaniu tržného mechanizmu. Zameriava sa predovšetkým na oblasť zamestnanosti a sociálneho zabezpečenia. Prístup je parciálny, aj keď na prvý pohľad zahŕňa značnú časť sociálnej politiky. Je významný pre priebeh ekonomickej transformácie. Ďalšie členenie sa odvíja od

toho, aký prístup volí sociálna politika pri riešení problémov. Ide o aktívnu (perspektívnu) sociálnu politiku, ktorá sa pokúša ovplyvňovať príčiny sociálnych problémov a neaktívnu (retrospektívnu) sociálnu politiku, ktorá len zmierňuje a rieši už vzniknuté sociálne problémy, teda, ktorá reaguje „ex post“.

Sociálna politika smeruje k tomu, aby ovplyvňovala sociálnu realitu. Musí však rešpektovať určité základné princípy, ktoré sú pre ňu smerodajné. Má ich osvojené a zreteľne sa v nej viac či menej premietajú. Väčšinou sú podľa nich posudzované a hodnotené aj konečné efekty politiky. Autori Krebs (2010) a Nečadová (2010) uvádzajú, že medzi základné princípy zaradujeme:

- princíp sociálnej solidárnosti,
- princíp sociálnej solidarity,
- princíp subsidiarity,
- princíp participácie.

Ďalej autori opisujú, že systém je veľmi zložitý. Preto je nutné vždy zostaviť sústavu cieľov, prostredníctvom ktorých je naplňovaný obecný cieľ. Ten je možné sformulovať ako zdokonaľovanie životných podmienok ľudí, rozvoj ich osobnosti, vytvorenie ľudsky dôstojných podmienok života a zaistenie rovných príležitostí všetkým. Je dlhodobý a má svoje vývojové stupne, v rámci priebehu sa tiež mení kvalita obecného cieľa. Pod pojmom rovných príležitostí je zahrnutý najmä prístup k vzdelaniu, k zdravotnej starostlivosti, k pracovným príležitostiam, k získaniu primeraného bývania a garancia minimálneho príjmu.

3 Minimálna mzda a sociálne dávky v Českej republike

Minimálnu mzdu (ďalej len MM) popisujeme ako zákonom stanovenú minimálnu cenu za vykonanú prácu. Stanovená môže byť za hodinu, deň alebo mesiac práce. Pričom môže byť stanovená na región, ako napríklad v USA alebo v Japonsku. Ďalej celoštátne, ako je to vo Francúzsku, Českej republike, či v okolitých krajinách. Treťou možnosťou je odvetvové stanovenie minimálnej mzdy, ktorá je praktizovaná napríklad v Nemecku či Írsku. Posledným spôsobom je stanovenie MM podľa klasifikácie, čo majú zavedené v Luxembursku. Každý štát má iný spôsob ako riadi minimálnu mzdu. Niekde vývoj závisí na vývoji inflácie niekde od výšky priemernej mzdy. Avšak zmena môže byť uskutočnená len zákonom. Pre medzinárodné porovnávanie minimálnych miezd je používaný tzv. Kaitz index., ktorý meria pomer minimálnej mzdy k priemernej mzde (Cahuc a Zylberberg, 2004).

OECD (2015) uvádza, že zákonom má MM vymedzených 26 z 34 krajín OECD, nedávno zaviedlo zákonnú MM Nemecko. Osem krajín OECD nemá zavedené zákonné minimum. V týchto krajinách má veľká časť pracovnej sily zahrnutú MM v kolektívnych zmluvách. Sú to napríklad Škandinávске krajiny, Rakúsko, Taliansko či Švajčiarsko.

Minimálna mzda sa vzťahuje na všetkých zamestnancov, ktorí sú v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu. Nerozlišuje sa medzi pracovným pomerom na dobu určitú alebo neurčitú, prípadne ani medzi súbežne plynúcimi pracovnými pomermi. Nárok na MM vzniká aj vtedy, ak má zamestnanec zjednaných niekoľko pracovných pomerov. Tento nárok vzniká samostatne v každom pracovnom pomere. Počet príjemcov minimálnej mzdy v Českej republike je relatívne nízky. Ministerstvo práce a sociálnych vecí udáva, že odmeňovanie minimom je na úrovni 2-3 % pracovníkov (Arnoldová, 2012).

Brožová (2006) uvádza, že existujú dva dôvody existencie MM. Sociálny dôvod zaistuje, aby príjmy neklesli pod akceptovanú úroveň. Ekonomický dôvod, zase poukazuje na to, že minimálna mzda má ochraňovať zamestnancov proti nekalej súťaži a na trhu práce má nastaviť rovné podmienky. V reálnej ekonomike, v ktorej existuje nedokonalá konkurencia, disponujú firmy silnejším postavením než zamestnanci. MM je preto nástrojom, ktorý zabraňuje zneužívaniu tohto postavenia, a tak vyplácaniu nižšej mzdy. Nič nie je jednoduché a určite nie v ekonómii, kde často dochádza k situácii, že riešenie stanovením minimálnej mzdy, ktoré odstráni jeden problém, spôsobí veľa ďalších problémov.

3.1 Účinky minimálnej mzdy

Ekonomovia a odborníci sa pri pojme minimálna mzda delia na dve skupiny. Zamestnávateľia na jednej strane kritizujú tento inštitút, pretože podľa nich poškodzuje ekonomiku a zamestnanosť. Zástupcovia zamestnancov, teda odbory, hovoria o chudobe a nízkej kvalite života. Upozorňujú tak na podľa nich nepreukázané negatívne dôsledky existencie a zvyšovania tejto mzdy (Košč, 2015).

3.1.1 Pozitívne, motivačné účinky minimálnej mzdy

Murphy (2014) vo svojom článku píše, že zvýšenie MM je spájané s negatívnymi efektmi na úroveň zamestnanosti. Niektoré štúdie však argumentujú, že tieto korelácie sú chybné z dôvodu heterogenity v štátoch, kde bola zvyšovaná MM nad federálnu úroveň. Regresiu vylepšíme tým, že do ekonomických modelov zahrnieme i ďalšie faktory, ktoré ovplyvňujú zamestnanosť. Ich pridávaním izolujeme a znižujeme tak ostávajúci efekt, ktorý by mohol byť vysvetľovaný zvýšením minimálnej mzdy. Faktormi sú časové trendy, miestne-špecifické fixné účinky (napr. podnebie v krajinách) a konštrukcia kontrolných (porovnateľných) skupín.

Taktiež John Schmitt (2013) sa vo svojej práci pre The Center for Economic and Policy Research venoval otázke, či má minimálna mzda preukázateľný vplyv na nezamestnanosť. V závere práce konštatuje, že preukázateľný vplyv na nezamestnanosť má množstvo iných pracovných podmienok. Ako napríklad produktivita práce, organizácia práce, práca na skrátenej teda polovičnej úväzok a iné vplyvy.

Najvýznamnejšia európska ekonomika Nemecko zaviedla inštitút minimálnej mzdy len nedávno a to od 1. 1. 2015 a aj keď platilo veľa odkladných termínov a prechodných období v jej zavádzaní, je možné konštatovať, že k žiadnym negatívnym dôsledkom nedošlo a s veľkou pravdepodobnosťou ani nedôjde (Košč, 2015).

3.1.2 Negatívne, demotivačné účinky minimálnej mzdy

Predpokladajme, že mierne zvýšenie MM má nízky dopad na zamestnanosť mladých alebo iných nekvalifikovaných skupín. Navrhované zvýšenie z 7,25 USD (cca 184,7 CZK) na 10,1 USD (cca 257,3 CZK) na hodinu je zvýšenie o 39 %, čo už sa ťažko charakterizuje ako mierne zvýšenie. To by ľahko mohlo priniesť pokles pracovných miest bez ohľadu na

iné štúdie. Takéto zvýšenie minimálnych miezd môže výrazne poškodiť tých najzraniteľnejších zamestnancov, pokiaľ konkrétni zamestnanci, ktorí budú pracovať za 10,1 USD za hodinu, budú odlišní od tých, ktorí pracovali za 7,25 USD za hodinu. Na trhu môže nastať situácia, že toto zvýšenie pritiahne nových pracovníkov a zamestnávateľom bude umožnené si vyberať a prihliadať na produktivnosť pracovníkov. Tým by prišli viacerí o svoje pracovné miesta v prospech schopnejších zamestnancov. Dôjde tak k podstatnému navýšeniu nedobrovoľnej nezamestnanosti na trhu menej kvalifikovanej práce (Murphy, 2014).

3.2 Minimálna mzda v Českej republike

MPSV (2017) uvádza na svojich stránkach, že Česká republika zaviedla minimálnu mzdu prvýkrát v roku 1991. Upravuje ju zákonník práce (zákon č. 262/2006 Zb. zákonník práce) a nariadenie vlády o minimálnej mzde (č. 567/2006 Zb. o minimálnej mzde, o najnižších úrovniach zaručenej mzdy, o vymedzení sťaženého pracovného prostredia a o výške príplatku ku mzde za prácu v sťaženom pracovnom prostredí). V § 111 (č. 262/2006 Zb. zákonník práce) je MM vymedzená ako najnižšia prípustná výška odmeny za prácu v základnom pracovnoprávnom vzťahu podľa § 3 uvedeného zákona. Plat, mzda alebo odmena z dohody nesmie byť nižšia ako MM. Do výšky mzdy nezahrňujeme nadčas, príplatok za prácu vo sviatok, v sobotu, nedeľu, za nočnú prácu alebo za prácu v sťaženom pracovnom prostredí. V nasledujúcej tabuľke 3.1 sú uvedené dodnes vykonané úpravy základných sadzieb minimálnej mzdy. V januári roku 2017 prebehla devätnásta zmena danej veličiny od jej zavedenia.

Tabuľka 3.1 Prehľad o vývoji minimálnej a priemernej mzdy v ČR

ROK	Minimálna mzda (Kč/m)	Priemerná mzda (Kč/m)
2003 január	6 200	16 430
2004 január	6 700	17 466
2005 január	7 185	18 344
2006 január	7 570	19 546
2006 júl	7 955	-
2007 január	8 000	20 957
2013 august	8 500	25 035
2015 január	9 200	26 467
2016 január	9 900	26 499
2017 január	11 000	29 320

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálnych vecí (2017), Český statistický úřad (2017), vlastné spracovanie

Pre skrátenie rozsahu tabuľky pre danú bakalársku prácu sú v tabuľke uvedené údaje od roku 2003. V roku 1991 bola minimálna mzda stanovená na 2 000 Kč/mesiac. Zvýšenie na 2 200 Kč/mesiac nastalo už v roku 1992. Následne bola zmena uskutočnená až v roku 1996, kedy dosiahla sumu 2 500 Kč/mesiac. Ako je zrejme viditeľné aj v tabuľke 3.1, v Českej republike prebiehajú zmeny v stanovení výšky minimálnej mzdy nepravidelne. Napríklad v roku 2006 bola menená čiastka MM dvakrát a medzi rokmi 2007-2012 sa výška minimálnej mzdy dlhšie obdobie nemenila a bola na úrovni 8 000 Kč/mesiac.

Priemerná hrubá mesačná mzda (na prepočítané počty zamestnancov) je uvedená za posledné štvrtročné obdobie daného roka. Ak by sme chceli porovnať minimálnu mzdu s priemernou mzdou, z tabuľky 3.1 vyplýva, že napríklad v roku 2016 MM dosahuje približne 36 % priemernej mzdy. V predchádzajúcich rokoch to bolo o niečo menej, približne 33 %. V ostatných rokoch minimálna mzda dosahovala okolo 38 % priemernej mzdy. Medián mzdy v roku 2015 bol 23 745 Kč a v roku 2016 bol na úrovni 23 527 Kč.

3.3 Konkurencia sociálnych podpôr a minimálnej mzdy

Samostatnú existenciu zo zákona garantovaných sociálnych príjmov popisuje Brožová (2012) ako faktor, ktorý výrazne ovplyvňuje záujem ľudí pracovať. Tieto dávky konkurujú minimálnym príjmom z legálne vykonávanej činnosti. Zaraďujeme tu napríklad podporu v nezamestnanosti a ďalšie nárokové sociálne dávky. Iným označením sociálnych dávok je tzv. príjem nezávislý na pracovnej činnosti.

Ak sú dosiahnuteľné sociálne príjmy vyššie, rovnaké alebo o zanedbateľnú čiastku nižšie než je stanovená minimálna mzda na trhu práce, domácnostiam s takými príjmami sa nevyplatí pracovať. Vzniká tak *pasca nezamestnanosti*. Dostávajú sa do nej tí, ktorí nemajú záujem pracovať z dôvodu minimálneho očakávaného zárobku. Vysoké a hlavne nezdanené sociálne podpory vyplácané dlhú dobu otupujú záujem o hľadanie zamestnania. Umožňujú subjektom premeniť krátkodobú situáciu na dlhodobé cielené riešenie nezáujmu pracovať. Stáva sa pre nich výhodné uspokojovať svoje potreby týmito dávkami a zvyšuje sa tak sektor šedej ekonomiky. Čím vyšší je koeficient náhrady, t. j. pomer disponibilného príjmu pracovníka v stave nezamestnanosti a disponibilného príjmu v stave kedy pracuje, tým menší má záujem o hľadanie nového pracovného miesta. Prostredie, v ktorom žijú ľudia výhradne zo sociálnych dávok, nazývajú sociológovia tzv. sociálny parazitizmus. Pokiaľ by sa takýto vzor chovania prenášal na ďalšie generácie, vytvárala by sa základňa pre vznik takto akceptovaného spôsobu života v spoločnosti. Potlačené by boli aj ďalšie základné hodnoty, ako napr. tradičná etika práce, úcta k autoritám. Takéto správanie by sa mohlo stať aj politickou hrozbou.

3.4 Životné a existenčné minimum

V § 1 zákona č. 110/2006 Zb. o životnom a existenčnom minime sa stanovuje životné minimum ako minimálna hranica peňažných príjmov fyzických osôb k zaisteniu výživy a ostatným základným osobným potrebám. Existenčné minimum tento zákon určuje ako minimálnu hranicu príjmu osôb, ktorá je považovaná za nevyhnutnú k zaisteniu výživy a ostatným základným osobným potrebám na úrovni umožňujúcej prežitie.

Čiastka životného minima jednotlivca bola v roku 2016 mesačne 3 410 Kč, ako vidíme aj v tabuľke 3.2. Pre účely zákona sa za jednotlivca považuje osoba, ktorá nie je spoločne posudzovaná s inými osobami uvedenými v § 4 vyššie uvedeného zákona. Pokiaľ je osoba posudzovaná s inými osobami, suma je odstupňovaná podľa poradia osôb. Najskôr

sa posudzujú osoby, ktoré nie sú nezaopatrenými deťmi. Potom osoby, ktoré sú nezaopatrenými deťmi. Ďalšie členenie je podľa veku od najstaršieho po najmladšieho člena rodiny (Anon, 2016).

Tabuľka 3.2 Mesačné čiastky životného a existenčného minima pre rok 2016

ROK	2016
Životné minimum	
Pre jednotlivca	3 410 Kč
Pre prvú osobu v domácnosti	3 140 Kč
Pre druhú a ďalšiu osobu v domácnosti, ktorá nie je nezaopatreným dieťaťom	2 830 Kč
Pre nezaopatrené dieťa vo veku:	
Do 6 rokov	1 740Kč
Od 6 do 15 rokov	2 140 Kč
Od 15 do 26 rokov (nezaopatrené)	2 450 Kč
Existenčné minimum	2 200 Kč

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálnych vecí (2016), vlastné spracovanie

Čiastky uvedené v tabuľke 3.2 sú platné už od 1. 1. 2012, kedy boli vykonané posledné úpravy.

V súvislosti s opakovanými dávkami, ktoré sú v systéme sociálnej pomoci Českej republiky poskytované je dôležité stanoviť najnižšiu úroveň príjmu. Túto funkciu od 1. 1. 2007 plní inštitút existenčného minima, pričom sa týka tých, ktorí nie sú ochotní spolupracovať na zmene svojej ekonomickej a sociálnej situácie napriek tomu, že im v tom nič nebráni. Existenčné minimum má preto pokrývať len výdaje na potraviny, ktoré zaistia lekárske odporúčané výživové dávky. Ďalej minimálne výdaje na odievanie, ochranu zdravia človeka a na osobnú hygienu (Kotýnková, 2007).

Podľa § 5 zákona č. 110/2006 Zb. o životnom a existenčnom minime, čiastka existenčného minima osoby predstavuje mesačne 2 200 Kč. Pri nezaopatrenom dieťati, poberateľovi starobného dôchodku, pri osobe invalidnej v treťom stupni a pri osobe staršej 68 rokov nie je možné používať existenčné minimum (Anon, 2016).

3.5 Štátna sociálna podpora v Českej republike

Program dávok štátnej sociálnej podpory bol zostavovaný ako systém, ktorého úlohou bolo posilniť príjem rodín s deťmi. Cieľom je podpora rodín pri vybraných sociálnych situáciách, ako napríklad narodenie a výchova detí tak, aby sa nedostávali pod hranicu chudoby. Súčasťou programu sú preto dávky, ktoré sú určené pre nízkopříjmové rodinné domácnosti. Počet príjemcov dávok štátnej sociálnej podpory je ovplyvnený mnohými faktormi, medzi ktoré patrí počet narodených a nezaopatrených detí, tzv. demografický vývoj, dĺžka prípravy dieťaťa na budúce povolanie, počet neúplných rodín alebo rodín s nezamestnaným členom a iné faktory (Kotýnková, 2007).

V Českej republike je systém štátnej sociálnej podpory upravovaný zákonom č. 117/1995 Zb. o štátnej sociálnej podpore. Zákon rozdeľuje dávky do dvoch skupín, prvá je skupina dávok závislá na výške príjmu. Patrí tu prídavok na dieťa, príspevok na bývanie a pôrodné. Druhú skupinu tvoria ostatné dávky, kde je zaradený rodičovský príspevok a pohrebné (Anon, 2016). Pre potreby tejto bakalárskej práce nebolo potrebné zaoberať sa pôrodnou a pohrebnou dávkou.

3.5.1 Prídavok na dieťa

Nárok na prídavok na dieťa má nezaopatrené dieťa, ak rozhodný príjem rodiny neprevyšuje 2,40 násobok životného minima. Prídavok sa vypláca za kalendárny mesiac a výška čiastky, ktorá je vyplácaná sa odvíja od veku dieťaťa, vid' tabuľka 3.3. Ak je dieťa plnoleté, dávka náleží tomuto dieťaťu, ak nie je stanovené inak. Pri neplnoletom dieťati sa vypláca osobe, ktorá má dieťa v priamom zaopatrení (Anon, 2016).

Tabuľka 3.3 Mesačná výška čiastky prídavku na dieťa v Kč v roku 2017

Vek nezaopatreného dieťaťa	Mesačná čiastka v Kč
do 6 rokov	500
6 - 15 rokov	610
15 - 26 rokov	700

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálnych vecí (2017), vlastné spracovanie

3.5.2 Príspevok na bývanie

Nárok na príspevok má vlastník alebo nájomca bytu, ktorý má v byte nahlásený trvalý pobyt. Jeho náklady na bývanie musia presahovať 0,30 násobok rozhodného príjmu v rodine. Na území hlavného mesta Prahy je to 0,35 násobok. Druhú podmienku spĺňa 30 % (35 % územie Prahy) z rozhodného príjmu, čiastka nemá presahovať normatívne náklady na bývanie.

Pri splnení podmienok pri viacerých osobách náleží príspevok len jednej z týchto osôb. Výška príspevku činí za kalendárny mesiac rozdiel medzi normatívnymi nákladmi na bývanie a rozhodným príjmom rodiny vynásobený koeficientom 0,30 resp. 0,35. Pokiaľ sú skutočné náklady nižšie než normatívne náklady na bývanie, príspevok je vo výške tohto rozdielu. Ak rozhodný príjem domácnosti nedosahuje čiastku životného minima rodiny (viď tabuľka 3.2), táto čiastka životného minima sa stáva rozhodným príjmom rodiny (Anon, 2016).

Tabuľka 3.4 Mesačná čiastka nákladov na bývanie od 1. 1. 2017 do 31. 12. 2017

Počet osôb v rodine podľa § 7 odst. 5 zákona ¹	Kč	Počet osôb v rodine podľa § 7 odst. 5 zákona ²	Kč
jedna	1 944	jedna	711
dve	2 660	dve	973
tri	3 478	tri	1 272
štyri a viac	4 194	štyri a viac	1 572

¹ Výška nákladov za kalendárny mesiac zrovnateľných s nájomným pri bytoch vlastníkov a družstevných bytoch.

² Výška nákladových čiastok za kalendárny mesiac, ktoré sa započítavajú v prípade vykurovania pevným palivom.

Zdroj: Integrovaný portál MPSV (2017), vlastné spracovanie

Integrovaný portál MPSV (2017) ďalej uvádza, že poskytovanie príspevku podlieha testovaniu príjmov rodiny a nákladov na bývanie v rozhodnom období. Týmto obdobím je predchádzajúci kalendárny štvrtrok. Za spoločne posudzované osoby sa považujú osoby, ktoré majú v tom istom byte hlásaný trvalý pobyt. Podmienkou je ešte trvalé spolunažívanie. Do rozhodného príjmu sa započítavajú príjmy všetkých spoločne posudzovaných osôb. Za príjem sa považuje aj prídavok na dieťa a rodičovský príspevok. Nákladmi je nájomné a pri družstevných bytoch zrovnateľné náklady. Ďalej náklady na energie, vodné a stočné,

odpad a kúrenie. Výška nákladov zrovnateľných s nájomným pri bytoch vlastníkov a družstevných bytoch je stanovená pre obdobie od 1. januára 2017 do 31. decembra 2017 za kalendárny mesiac čiastkami, ktoré vidíme v tabuľke 3.4 vyššie.

Normatívne náklady sú stanovené ako priemerné celkové náklady na bývanie podľa veľkosti obce a počtu členov domácnosti. Zahrňujú zrovnateľné náklady a ceny služieb a energií, resp. nájomné. Prepočítané sú na priemernú spotrebu služieb a energií a primeranú veľkosť bytov pre daný počet osôb, ktoré v nich trvalo bývajú. V tabuľke 3.2 sú uvedené čiastky normatívnych nákladov na bývanie pre obdobie od 1. januára 2017 do 31. decembra 2017.

Tabuľka 3.5 **Normatívne mesačné náklady na bývanie**

Počet osôb v rodine	Normatívne mesačné náklady na bývanie pre nájomné byty podľa počtu obyvateľov obce v Kč				
	Praha	Nad 100 tis.	50 000 - 99 999	10 000 - 49 999	do 9 999
jedna	7 720	6 114	5 822	4 950	4 763
dve	11 004	8 806	8 407	7 213	6 957
tri	14 896	12 022	11 500	9 939	9 604
štyri a viac	18 577	15 112	14 482	12 599	12 195
Počet osôb v rodine	Normatívne mesačné náklady na bývanie pre družstevné byty a byty vlastníkov podľa počtu obyvateľov obce v Kč				
	Praha	Nad 100 tis.	50 000 - 99 999	10 000 - 49 999	do 9 999
jedna	4 357	4 357	4 357	4 357	4 357
dve	6 429	6 429	6 429	6 429	6 429
tri	8 880	8 880	8 880	8 880	8 880
štyri a viac	11 244	11 244	11 244	11 244	11 244

Zdroj: Integrovaný portál MPSV (2017), vlastné spracovanie

Zatiaľ čo pri normatívnych nákladoch pre družstevné a vlastnícke byty čiastka nie je závislá na počte obyvateľov, a teda je pre každú skupinu rovnaká, v nájomných bytoch sa čiastka líši podľa počtu obyvateľov. V tabuľke 3.2 vidíme, že čím je počet obyvateľov nižší, tým je aj čiastka normatívnych nákladov nižšia oproti väčším obciam.

3.5.3 Rodičovský príspevok

Rodič, ktorý sa celý kalendárny mesiac osobne, celodenne a riadne stará o dieťa, ktoré je najmladšie v rodine, má nárok na tento príspevok najdlhšie do 4 rokov veku dieťaťa. Avšak zároveň najdlhšie do doby, kedy bola na rodičovskom príspevku vyplatená z dôvodu starostlivosti o toto dieťa celková čiastka 220 000 Kč.

Pre stanovenie výšky príspevku je rozhodujúca výška denného vymeriavacieho základu pre stanovenie peňažnej pomoci v materstve alebo počas nemocenskej. Ak aspoň jednému z rodičov je možné stanoviť k dátumu narodenia najmladšieho dieťaťa 70 % 30-násobku denného vymeriavacieho základu, rodič si môže zvoliť výšku a dĺžku poberania príspevku. V prípade, že obaja rodičia spĺňajú podmienku o dennom vymeriavacom základe, použije sa vyšší základ bez toho, či rodič s vyšším základom o tento príspevok žiada alebo ho poberá. Rodičovský príspevok môže byť najviac 7 600 Kč/mesiac. Pokiaľ ani jednému z rodičov nejde uvedený vymeriavaný základ určiť, pevná mesačná čiastka (7 600 Kč) bude vyplácaná do konca 9. mesiaca veku a následne bude vyplácaná čiastka 3 800 Kč/mesiac do 4 rokov dieťaťa (Anon, 2016).

Pri narodení ďalšieho dieťaťa nárok na rodičovský príspevok na staršie dieťa zaniká. Zmenu je nutné ohlásiť príslušnému orgánu, aby nevznikol preplatok na dávke. Ak bola takáto dávka vyplatená a pritom neboli splnené podmienky pre vyplatenie, rodič je povinný vrátiť príslušnému úradu vyplatené čiastky za obdobie, kedy mu tento príspevok neprináležal (Integrovaný portál MPSV 2016).

3.6 Pomoc v hmotnej núdzi

Kotýnková (2007) pripomína, že právo na pomoc v hmotnej núdzi je zakotvené v Listine základných práv a slobôd človeka. Základnými životnými podmienkami fyzických osôb sú biologické, psychické a sociálne podmienky. Do 31. 12. 2006 sociálnu pomoc upravoval zákon č. 482/1991 Zb. o sociálnej potrebnosti, od tohto roku (r. 2017) je to zákon č. 111/2006 Zb. o pomoci v hmotnej núdzi. Nový zákon je zostavený tak, aby osobám s nedostatočnými príjmami bola zabezpečená pomoc. Zároveň však má byť zaistená ich motivácia a stimulácia k sebestačnosti a k tomu, aby odstránili závislosť na sociálnych dávkach. Hlavnou myšlienkou je, že „každá osoba, ktorá pracuje, sa musí mať lepšie než tá, ktorá nepracuje, prípadne sa práci vyhýba“.

Nárok na základné sociálne poradenstvo vedúce k riešeniu hmotnej núdze alebo jej predchádzaniu má každý. Poradenstvo majú povinnosť zabezpečovať príslušné orgány, ktoré pôsobia v oblasti pomoci v hmotnej núdzi. V Českej republike je to Úrad práce Českej republiky, jeho krajské pobočky a pobočka hlavného mesta Prahy a Ministerstvo práce a sociálnych vecí. Niektoré úkony plnia aj poverené obecné úrady a obecné úrady s rozšírenou pôsobnosťou. Dávky vyplácajú poverené obecné úrady, ktoré majú prenesené kompetencie o udeľovaní dávok rozhodovať.

Zákon vymedzuje, že týmito dávkami sú príplatok na živobytie, doplatok na bývanie a mimoriadna okamžitá pomoc. Príspevok na živobytie a doplatok na bývanie sú mesačne sa opakujúce dávky. Mimoriadna okamžitá pomoc je jednorazovo vyplácaná dávka (Anon, 2016).

3.6.1 Príplatok na živobytie

Je to základná dávka pomoci v hmotnej núdzi, ktorá pomáha osobe či rodine pri nedostatočnom príjme. Nárok na príspevok vzniká osobe či rodine, ak po odpočte primeraných nákladov na bývanie nedosahuje príjem tejto osoby či rodiny čiastku živobytia. Čiastka živobytia je určená pre každú osobu individuálne na základe hodnotenia jej snahy a možností. Pre stanovenie čiastky pri rodine sa sčítavajú sumy jednotlivcov. Odvíja sa od sumy životného a existenčného minima, vid' tabuľka 3.2.

Čiastka osoby sa zvyšuje, pokiaľ si to zdravotný stav osoby vyžaduje podľa odporúčania odborného lekára. Ak osoba dlhuje na výživnom pre neplnoleté dieťa čiastku vyššiu než je trojnásobok stanovenej mesačnej splátky, jeho čiastka príplatku na živobytie bude existenčné minimum. Osoba nachádzajúca sa celý kalendárny mesiac v zdravotníckom zariadení, dostáva čiastku existenčného minima, prípadne zvýšenú z dôvodu diétného stravovania. Ďalšie situácie, pri ktorých vzniká nárok na príplatok na živobytie sú uvedené v zákone č. 111/2006 Zb. o pomoci v hmotnej núdzi v § 24 odst. 1 tohto zákona.

Výška príspevku sa určuje ako rozdiel medzi živobytím osoby či rodiny a ich príjmom. Od rozdielu sa odpočítajú primerané náklady na bývanie. Primerané náklady sú maximálne do výšky 30 %, v Prahe 35 %, príjmov osoby či rodiny (MPSV, 2015).

3.6.2 Doplatok na bývanie

Ďalšou dávkou pomoci v hmotnej núdzi sa rieši nedostatok príjmov na uhradenie nákladov na bývanie tam, kde nestačia vlastné príjmy a ani príspevok na bývanie, ktorý je poskytovaný zo systému štátnej sociálnej podpory. Doplatok je poskytovaný vlastníkovi žijúcemu v byte trvalo alebo inej osobe, ktorá užíva byt na základe zmluvy, rozhodnutia alebo iného právneho titulu. Ďalej vlastníkovi rekreačnej stavby, ktorá spĺňa zákonné stavebné technické štandardy kvality bývania.

Nárok na doplatok na bývanie je podmienený získaním nároku na príspevok na živobytie a podľa zákona o štátnej sociálnej podpore aj nárok na príspevok na bývanie. S prihliadnutím k majetkovým a sociálnym pomeroch zákon umožňuje poskytnúť doplatok i v prípade, že nebol priznaný príspevok na živobytie z dôvodu, že príjem osoby spoločne posudzovaných osôb presiahol sumu živobytia. Avšak nepresiahol 1,3-násobku sumy živobytia osoby a spoločne posudzovaných osôb. Keď nie je poskytnutý príspevok na živobytie, výška doplatku je existenčné minimum (2 200 Kč). Nárok na doplatok nevznikne, pokiaľ osoba bez vážneho dôvodu odmietne lacnejšie bývanie.

Výška doplatku je určená ako rozdiel medzi čiastkou skutočných nákladov na bývanie pripadajúcich na kalendárny mesiac, ktorá je znížená o príspevok na bývanie zo štátneho systému sociálnej podpory za predchádzajúci mesiac a čiastkou, ktorú tvorí príjem osoby/osôb zvýšený o príspevok na živobytie osoby/osôb a znížený o čiastku živobytia osoby/osôb (Kotýnkova, 2007).

3.6.3 Mimoriadna okamžitá pomoc

Okrem osôb spomenutých v predchádzajúcich kapitolách má na túto pomoc nárok aj osoba, ktorej sa prihodila nečakaná, výnimočná udalosť. Za výnimočnú udalosť považujeme živelnú pohromu, požiar, iné deštruktívne udalosti, ekologické a priemyslové havárie. Osoba sa musí nachádzať v majetkovej a sociálnej situácii, kedy nie je schopná si pomôcť vlastnými silami. Nemá dostatočné finančné prostriedky na úhradu jednorazových výdajov, na základné vybavenie domácnosti, hrozba sociálneho vylúčenia osôb prepustených z výkonu trestu alebo z liečebne chorobných závislostí a pod.

Výška mimoriadnej pomoci sa odvíja od charakteru danej osoby. Stanoví sa ako doplnenie príjmu do výšky existenčného minima. Pri nezaopatrenom dieťati do výšky životného minima. Prihliada sa na majetkové pomery a príjmovú situáciu osoby až do 15-

násobku čiastky životného minima. V zákone č. 111/2006 Zb. o pomoci v hmotnej núdzi, sa pod § 37 uvádzajú aj ostatné, vyššie nespomenuté výšky súm mimoriadnej okamžitej pomoci.

3.7 Daňový systém v ČR

Vo svojom základe je daňový systém Českej republiky podobný väčšine krajín Európy. Pre zameranie bakalárskej práce spomenieme len zľavu na dani z príjmu fyzických osôb, ktorú rieši zákon č. 586/1992 Zb. o daniach z príjmu. Daň z príjmu platí každá fyzická osoba, ktorá má trvalé bydlisko na území ČR alebo sa tu dlhodobejšie zdržiava. Platí sa z príjmu zo závislej činnosti, z príjmu zo samostatnej činnosti, z kapitálového majetku, z prenájmu a z ostatného príjmu.

3.7.1 Zľava na dani

Poplatníkom platiacim daň z príjmu je možné túto daň znížiť o zľavy na dani. Zľavy sú špecifikované v zákone č. 586/1992 Zb. o daniach z príjmu v § 35 Zľavy na dani.

Základná zľava je zľava na poplatníka, ktorá sa odpočítava od vypočítanej dane z príjmu. Pre rok 2017 je vo výške 24 840 Kč, čo je za mesiac 2 070 Kč. V roku 2016 bola táto čiastka rovnaká.

Zľava na manžela vo výške 24 840 Kč na manžela/manželku žijúci s poplatníkom v spoločnej domácnosti, pokiaľ však nemá vlastný príjem presahujúci za zdaňovanie obdobie 68 000 Kč. Ak je manželka/manžel držiteľom preukazu ZTP/P, čiastka 24 840 Kč sa zdvojnásobuje. Do vlastného príjmu manželky/manžela sa nezahrňujú napríklad dávky štátnej sociálnej podpory, dávky osobám zo zdravotným postihnutím, dávky pomoci v hmotnej núdzi, štátna sociálna podpora a iné príspevky uvedené v § 35ba vyššie uvedeného zákona.

Zľava na študenta vo výške 4 020 Kč u poplatníka počas doby sústavnej prípravy na budúce povolanie štúdiom alebo predpísaným výcvikom do dovŕšenia 26 rokov, v prípade prezenčného doktorského štúdia do 28 rokov. V zákone o dani z príjmu je uvedených aj mnoho ďalších špecifik a výnimiek (Anon, 2017).

3.8 Podpora v nezamestnanosti

V prípade straty zamestnania a straty finančného príjmu poskytuje štát pri splnení určitých podmienok podporu v nezamestnanosti. Osoba, ktorá stratila zamestnanie, môže písomne požiadať o podporu v nezamestnanosti, ak nie je poberateľom starobného dôchodku. Uchádzač má na ňu nárok pri splnení stanovených podmienok odo dňa podania písomnej žiadosti. Pri podaní žiadosti najneskôr do troch pracovných dní po ukončení pracovného pomeru sa podpora v nezamestnanosti priznáva odo dňa nasledujúceho po dni ukončenia zamestnania.

Uchádzač o podporu v nezamestnanosti musí splniť taktiež podmienky podpornej doby. Doba je obmedzovaná a rozdeľovaná podľa veku uchádzačov o podporu v nezamestnanosti. Táto doba zahŕňa tri skupiny uchádzačov zobrazené v tabuľke 3.6.

Tabuľka 3.6 Podporná doba uchádzača o zamestnanie

Vek uchádzača o podporu v nezamestnanosti	Počet mesiacov podpornej doby
do 50 rokov	5
nad 50 do 55 rokov	8
nad 55 rokov	11

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálnych vecí (2016), vlastné spracovanie

Výška podpory v nezamestnanosti sa stanovuje percentnou sadzbou z priemerného mesačného čistého zárobku, ktorý bol záujemcovi o zamestnanie zistený a naposledy používaný pre pracovnoprávne účely v jeho poslednom ukončenom zamestnaní v rozhodnom období (posledné 2 roky pred zaradením do evidencie záujemcov o zamestnanie).

Prvé dva mesiace podpornej lehoty je sadzba 65 %, 3 - 4 mesiac podpornej lehoty je to 50 % a v poslednom mesiaci je to 45 % priemerného mesačného čistého zárobku alebo vymeriavacieho základu. V prípade, že uchádzač pre zaradením do evidencie bez vážneho dôvodu ukončil sám zamestnanie, percentná sadzba podpory v nezamestnanosti je 45 %. Percentná sadzba podpory pri rekvalifikácii je 60 % priemerného mesačného čistého zárobku alebo vymeriavacieho základu. Nárok na podporu zaniká po uplynutí podpornej lehoty, ukončením evidovania v evidencii uchádzačov o zamestnanie alebo vyradením z tejto evidencie (MPSV, 2016).

Do evidencie uchádzačov o zamestnanie sa zaraďuje len študent, ktorý splňa podmienku uhradených 12 mesiacov dôchodkového poistenia za posledné 2 roky. V prípade, kedy uchádzačovi bez jeho zavinenia nie je možné osvedčiť výšku priemerného mesačného čistého zárobku alebo vymeriavacieho základu, je podpora v nezamestnanosti stanovená percentuálnym podielom z priemernej mzdy v národnom hospodárstve za 1. až 3. štvrťrok 2016. Táto priemerná mzda je vo výške 27 000 Kč. Prvé 2 mesiace je to 0,15 násobok (4 050 Kč), ďalšie 2 mesiace vo výške 0,12 násobku (3 240 Kč), v ostávajúcej podpornej dobe je to 0,11 násobok (2 970 Kč) priemernej mzdy v národnom hospodárstve (Integrovaný portál MPSV, 2017).

4 Identifikácia motivačnej hranice pre vstup na trh práce v ČR

V úvode praktickej časti bakalárskej práce sa zameriame na výpočet a určenie mzdy, ktorú by subjekt zarobil, keby bol v pracovnoprávnom vzťahu so zamestnávateľom. Pre reálnosť a možnosť porovnateľnosti budeme predpokladať, že zamestnanec, teda pracujúca osoba, bude so svojím zárobkom zaradená do nízkopríjmovej skupiny zárobkovo činnnej osoby. Vyberú sa skupiny subjektov, ktoré budeme skúmať. V ďalšej časti budeme sčítavať jednotlivé sociálne dávky, na ktoré má subjekt, prípadne rodina nárok. Navrhnuté budú rôzne varianty situácií, v ktorých sa rodina môže nachádzať.

Vzhľadom na fakt, že subjekty tieto dávky poberajú dlhodobo, budeme počítvať s dlhodobo poskytovanými dávkami. Podpora v nezamestnanosti je poskytovaná z nášho pohľadu krátkodobo. Preto s ňou nebudeme pracovať a zohľadňovať tak jej výšku.

Skupiny, pre ktoré budeme zisťovať výšku celkového mesačného príjmu, sme vybrali štyri. Prvú skupinu zastupuje samostatná osoba, čiže muž alebo žena v domácnosti bez detí. Druhú skupinu tvorí úplná rodina s jedným dieťaťom, pričom matka bude na materskej dovolenke a bude poberať rodičovský príspevok. Ďalšou skupinou bude muž alebo žena, ktorá je samoživiteľom jedného dieťaťa. Poslednú nami vybranú skupinu tvoria dve dospelé osoby žijúce v spoločnej domácnosti bez dieťaťa.

4.1 Čistá minimálna mzda

Podkapitola 3.2 je zameraná na minimálnu mzdu v Českej republike, v tabuľke 3.1 je načrtnutý vývoj tejto minimálnej mzdy v čase. Avšak v spomínanej tabuľke sú uvedené hrubé čiastky minimálnej mzdy. V nasledujúcich podkapitolách očistíme túto hrubú minimálnu mzdu pre jednotlivé vybrané skupiny a uvidíme si čistú minimálnu mzdu.

4.1.1 Čistá minimálna mzda pracujúcej samostatnej osoby

V tabuľke 4.1 vypočítame čistú minimálnu mzdu (ďalej len ČMM) pracujúcej osoby. Táto osoba patrí do nami vybranej prvej skupiny, ktorú budeme porovnávať. Túto skupinu zastupuje samostatná osoba, ktorá je bezdetná. Pre rok 2016 bola základná hrubá minimálna mzda vo výške 9 900 Kč. V roku 2017 sa však HMM zvýšila na 11 000 Kč/mesiac. Táto mzda platí pre štandardnú týždennú pracovnú dobu (40-hodinová prac. doba). Z hrubej mzdy v oboch rokoch vypočítame superhrubú mzdu. Superhrubá je mzda navýšená o odvody,

ktoré platí zamestnávateľ do sociálnej a zdravotnej poisťovne. Celkovo je to navýšenie o 34 % z hrubej mzdy. Táto superhrubá mzda je zaokrúhlená na celé sto koruny nahor. Zdravotné a sociálne poistenie je percentuálnym podielom z hrubej mzdy. Tieto čiastky sú zaokrúhľované na celé koruny nahor. Superhrubú mzdu násobíme 15 % sadzbou dane, tak dostaneme daň pred zľavami. Zľava na poplatníka sa v daných rokoch nemenila. Na jeden mesiac je možné uplatniť 2 070 Kč.

Záloha na daň z príjmu je čiastka, ktorá je výsledkom odpočtu dane pred zľavami a zľavou na poplatníka. V roku 2016 táto záloha vyšla záporná. Záporné čiastky sa však neodvádzajú, preto v ďalšom výpočte a aj v tabuľke je záloha na daň z príjmu pre rok 2016 nulová. Keďže osoba, pre ktorú sme počítali ČMM je bezdetná, taktiež aj daňový bonus je nulový. Čistá mzda je čiastka, ktorá vyšla po odčítaní zdravotného, sociálneho poistenia a zálohy na daň z príjmu. V roku 2016 bola čistá minimálna mzda za štandardne odpracovaných týždenných 40 hodín 8 810 Kč. V roku 2017 zvýšením HMM sa zvýšila aj čistá mzda a to na 9 640 Kč.

Tabuľka 4.1 Výpočet čistej minimálnej mzdy pre pracujúcu samostatnú osobu

Položka	Čiastka (rok 2016)	Čiastka (rok 2017)
Hrubá minimálna mzda	9 900 Kč	11 000 Kč
Superhrubá mzda	13 300 Kč	14 800 Kč
Zdravotné poistenie (4,5 %)	(-) 446 Kč	(-) 495 Kč
Sociálne poistenie (6,5 %)	(-) 644 Kč	(-) 715 Kč
Daň pred zľavami	1 995 Kč	2 220 Kč
Zľava na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč
Záloha na daň z príjmu	0 Kč	(-) 150 Kč
Daňový bonus	0 Kč	0 Kč
Čistá mzda	8 810 Kč	9 640 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

4.1.2 Čistá minimálna mzda pracujúceho muža, žena poberá rodičovský príspevok na jedno neplnoleté dieťa v domácnosti

Druhú skupinu, pre ktorú budeme počítať čistú minimálnu mzdu, zastupujú úplne rodiny. Úplná rodina pre nás predstavuje pracujúceho muža, ktorému budeme počítať jeho

čistú mzdu. Takisto bude pracovať v oblasti, kde je nízkopríjmový zárobok. Jeho priemerná mesačná hrubá mzda bude opäť 11 000 Kč. Ďalej predpokladáme, že manželka bude na materskej dovolenke. Ich spoločné dieťa je vo veku do 4 rokov. Žena teda bude poberať rodičovský príspevok, keďže vek dieťaťa už presiahol hranicu, kedy matka poberá peňažitú pomoc v materstve. Tento rodičovský príspevok bude poberať čo najdlhšie (43 mesiacov). Dôležité je ešte vymedzenie príjmu matky pred materstvom.

Tabuľka 4.2 Výpočet čistej mzdy pracujúceho muža, žena poberá rodičovský príspevok na jedno nepľnoleté dieťa v domácnosti

Položka	Čiastka (rok 2016)	Čiastka (rok 2017)
Hrubá mzda	9 900 Kč	11 000 Kč
Superhrubá mzda	13 300 Kč	14 800 Kč
Zdravotné poistenie (4,5 %)	(-) 446 Kč	(-) 495 Kč
Sociálne poistenie (6,5 %)	(-) 644 Kč	(-) 715 Kč
Daň pred zľavami	1 995 Kč	2 220 Kč
Zľava na manžela/manželku	2 070 Kč	2 070 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	1 117 Kč	1 117 Kč
Záloha na daň z príjmu	0 Kč	0 Kč
Daňový bonus	1 117 Kč	967 Kč
Čistá mzda	9 927 Kč	10 757 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

V podkapitole 3.7.1 je spomínaný § 35ba, ktorý upravuje zľavy na dani pre poplatníkov dane z príjmu fyzických osôb. Rodičovský príspevok patrí medzi štátne sociálne dávky, ktoré sa nezapočítavajú do príjmu matky. Matka nemá iný príjem, ktorý by prevyšoval čiastku 68 000 Kč. Poplatník si vo výpočte mzdy môže uplatniť zľavu na dani vo výške 2 070 Kč/mesiac. V podkapitole 3.7.1 je spomínaný § 35ba zľavy na dani pre poplatníkov dane z príjmu fyzických osôb. Rodičovský príspevok patrí medzi štátne sociálne dávky, ktoré sa nezapočítavajú do príjmu matky. Matka nemá iný príjem, ktorý by prevyšoval čiastku 68 000 Kč. Poplatník si vo výpočte mzdy môže uplatniť zľavu na dani vo výške 2 070 Kč/mesiac.

Výpočet mzdy je ten istý ako sme použili v tabuľke 4.1 vyššie. Rozdiel začína v bode, kedy sme získali daňový bonus na vyživované dieťa. V roku 2016 je opäť daň nižšia ako zľava na manžela/manželku, a teda nulová záloha. Zmena je tu vo výške daňového

bonusu. Ten je v plnej možnej výške uplatnený a vyplatený zamestnancovi. Jeho čistá mzda je teda 9 927 Kč/mesiac. V roku 2017 by mala byť záloha na daň z príjmu 150 Kč. Avšak zamestnanec má nárok na daňové zvýhodnenie 1 117 Kč. Rozdiel sa mu prejaví v nároku na daňový bonus vo výške 967 Kč. Jeho čistá mzda pre rok 2017 je 10 757 Kč. Príjem pracujúceho muža sa tam medzi rokmi zvýšil o 830 Kč.

4.1.3 Čistá minimálna mzda ženy/muža samoživiteľa jedného neplnoletého dieťaťa

Ďalšou skupinou bude žena alebo muž, ktorý sám žije a vyživuje v domácnosti neplnoleté dieťa. Dieťa bude vo veku od 6 do 15 rokov. Postup pre výpočet mzdy je totožný ako v predchádzajúcich situáciách. Avšak táto osoba sama vyživuje dieťa, preto tu nie je zahrnutá ďalšia dospelá osoba. Dieťa je vo vyššom veku a nebude mu poskytovaný rodičovský príspevok. Osoba si však môže uplatniť zľavu na poplatníka.

Tabuľka 4.3 Výpočet čistej minimálnej mzdy samoživiteľa jedného neplnoletého dieťaťa

Položka	Čiastka (rok 2016)	Čiastka (rok 2017)
Hrubá mzda	9 900 Kč	11 000 Kč
Superhrubá mzda	13 300 Kč	14 800 Kč
Zdravotné poistenie (4,5 %)	(-) 446 Kč	(-) 495 Kč
Sociálne poistenie (6,5 %)	(-) 644 Kč	(-) 715 Kč
Daň pred zľavami	1 995 Kč	2 220 Kč
Zľava na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč
Daň. zvýhodnenie na dieťa	1 117 Kč	1 117 Kč
Záloha na daň z príjmu	0 Kč	0 Kč
Daňový bonus	1 117 Kč	967 Kč
Čistá mzda	9 927 Kč	10 757 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

V tabuľke 4.3 vidíme, že záloha na daň je nulová v oboch prípadoch, pretože žiteľ dieťaťa má nárok na daňové zvýhodnenie na dieťa. V roku 2017 je nižší daňový bonus. Dôvodom je záloha na daň z príjmu, ktorá by bola kladná po odčítaní zľavy na poplatníka od dane pred zľavami. Táto osoba by mesačne v roku 2016 dostávala mzdu 9 927 Kč a v roku 2017 by bol jej zárobok 10 757 Kč. Príjem samoživiteľa by sa medzi rokmi mesačne zvýšil o 830 Kč.

4.1.4 Čistá minimálna mzda muža/ženy v domácnosti dvoch dospelých osôb bez detí, pričom pracuje len jedna osoba

Tieto osoby žijú spolu v jednej spoločnej domácnosti bez detí. Zameriame sa na jednu osobu. Žena alebo muž v tejto domácnosti bude pracovať. Druhá osoba v tomto prípade pracovať nebude. Základná štandardná hrubá minimálna mzda je aj tu 9 900 Kč pre rok 2016 a v roku 2017 bola táto mzda upravená na 11 000 Kč mesačne. Superhrubá mzda je navýšená o 0,34 násobok HMM. Sociálne a zdravotné poistenie je počítané percentuálnym podielom z HMM. Následne spolu so zálohou na daň z príjmu odčítaná od tejto hrubej mzdy. Ako bolo spomenuté aj v podkapitole 4.1.1 s príchodom roku 2017 si osoby poberajúce túto mzdu polepšili v čistom o 830 Kč mesačne.

Tabuľka 4.4 Výpočet čistej minimálnej mzdy muža/ženy v domácnosti dvoch dospelých osôb bez detí, pričom pracuje len jedna osoba

Položka	Čiastka (rok 2016)	Čiastka (rok 2017)
Hrubá minimálna mzda	9 900 Kč	11 000 Kč
Superhrubá mzda	13 300 Kč	14 800 Kč
Zdravotné poistenie (4,5 %)	(-) 446 Kč	(-) 495 Kč
Sociálne poistenie (6,5 %)	(-) 644 Kč	(-) 715 Kč
Daň pred zľavami	1 995 Kč	2 220 Kč
Zľava na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč
Záloha na daň z príjmu	0 Kč	(-) 150 Kč
Daňový bonus	0 Kč	0 Kč
Čistá mzda	8 810 Kč	9 640 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

4.2 Čistý mesačný pracovný príjem osoby (rodiny)

V predchádzajúcej podkapitole 4.1 sme vypočítali čistú minimálnu mzdu, ktorú môžu subjekty zarobiť v pracovnoprávnom vzťahu. V tejto podkapitole k tejto mzde postupne napočítame čiastky štátnej sociálnej podpory a pomoci v hmotnej núdzi, na ktoré majú subjekty nárok podľa vybranej skupiny. Týmto spôsobom zistíme výšku ich čistého mesačného príjmu, ktorý majú k dispozícii na vyžitie.

4.2.1 Čistý mesačný pracovný príjem pracujúcej samostatnej osoby

Samostatná bezdetná osoba nemá nárok na prídavok na dieťa. Rovnako nemá nárok ani na rodičovský príspevok. Osoba však môže mať nárok na príspevok na bývanie. Záleží však na mieste trvalého pobytu tejto osoby. Druhým bodom pre stanovenie výšky príspevku na bývanie sú skutočné náklady (ďalej len SN) na bývanie. V podkapitole 3.5.2 sme spomínali, že týmito nákladmi sú nájomné, vodné, stočné, náklady za odpad a kúrenie.

Predpokladajme, že osoba bude bývať v Ostrave, podľa počtu obyvateľov patrí Ostrava do skupiny nad 100 tis. obyvateľov. Táto osoba má trvalý pobyt v nájomnom byte a v tomto byte žiadna iná osoba trvalý pobyt nemá. Podľa tabuľky 3.5 sú teda jej normatívne náklady (ďalej len NN) vo výške 6 114 Kč pre rok 2017. V roku 2016 boli tieto NN 6 146 Kč (Dlouhá, 2016). Celkové SN samostatnej osoby sú vo výške 6 000 Kč/mesiac. Sú vyššie ako 30 % jeho rozhodného príjmu (2 643 Kč/mesiac v roku 2016, pre rok 2017 je to 2 892 Kč/mesiac). Zároveň sú však nižšie ako NN. Rozdiel medzi skutočnými nákladmi a 0,30 násobkom rozhodného príjmu pre jednotlivé roky vidíme v tabuľke 4.5 v riadku Príspevok na bývanie.

Tabuľka 4.5 Výpočet čistého mesačného príjmu pracujúcej samostatnej osoby

Položka	Čiastka (rok 2016)	Čiastka (rok 2017)
Čistá mzda	8 810 Kč	9 640 Kč
Prídavok na dieťa	0 Kč	0 Kč
Príspevok na bývanie	3 357 Kč	3 108 Kč
Rodičovský príspevok	0 Kč	0 Kč
Príplatok na živobytie	0 Kč	0 Kč
Doplatok na bývanie	0 Kč	0 Kč
Mimoriadna okamžitá pomoc	0 Kč	0 Kč
Celkový čistý príjem	12 167 Kč	12 748 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Na príplatok na živobytie nemá osoba nárok. Čistý príjem jednotlivca je 12 167 Kč (čistá mzda + príspevok na bývanie), to znamená, že primerané náklady (ďalej len PN) na bývanie sú $12\,167 \cdot 0,7 \cdot 0,3 = 2\,555,07$ Kč. Pretože 70 % z jeho príjmu pokryje náklady na bývanie a čiastku živobytia, nárok na príspevok zaniká v roku 2016. Výpočet: $(3\,410 + 2\,555,07) < (12\,167 \cdot 0,7)$. V roku 2017 je výpočet obdobný $(3\,410 + 2\,677,08) < (12\,748 \cdot 0,7)$. Doplatok na bývanie je poskytovaný až po priznaní príplatku na živobytie. Tu však

tento príplatok nie je vyplácaný, preto ani tento doplatok nebude vyplácaný. Mimoriadna okamžitá pomoc nebola poskytnutá. Celkový čistý mesačný príjem jednotlivca v roku 2017 vychádza na 12 862 Kč. V roku 2016 to bol príjem v čiastke 12 748 Kč.

4.2.2 Čistý mesačný príjem pracujúceho muža, žena poberá rodičovský príspevok na jedno neplnoleté dieťa v domácnosti

Už v podkapitole 4.1.2 sme popísali, že v tejto rodine bude žena na rodičovskej dovolenke. Rodičovský príspevok chce poberať čo najdlhšie (43 mesiacov). Taktiež je potrebné určiť príjem matky pred materstvom. V našom prípade matka predtým nepracovala a jej jediným príjmom bolo len životné minimum vo výške 2 830 Kč/mesiac ako druhej osoby v domácnosti. Jej rodičovský príspevok prinesie do domácnosti 5 116 Kč mesačne (Peníze, 2017). Z tabuľky 3.3 sme zistili, že pre dieťa do 4 rokov je prídavok na dieťa vo výške 500 Kč/mesiac.

Táto rodina bude bývať v Ostrave v nájomnom byte s trvalým pobytom. Normatívne náklady na tri osoby sú vo výške 12 277 Kč pre rok 2016 (Dlouhá, 2016). V roku 2017 sú NN pre tri osoby pre túto oblasť 12 022 Kč, viď tabuľka 3.5. Rozhodný príjem rodiny z tabuľky 4.6 je po sčítaní položiek 15 543 Kč/mesiac v roku 2016 a v roku 2017 je to po sčítaní 16 373 Kč/mesiac. 30 % rozhodného príjmu predstavuje zaokrúhlene na celé koruny nahor 4 663 Kč (rok 2016) a 4 912 Kč (rok 2017). Celkové skutočné náklady na bývanie pre rodinu sú 8 000 Kč/mesiac. SN sú menšie ako NN. Príspevok je vo výške rozdielu SN a 30 % podielu z rozhodného čistého príjmu.

Čistý príjem rodiny je 18 880 Kč (čistá mzda + prídavok na dieťa + príspevok na bývanie + rodičovský príspevok), to znamená, že PN na bývanie sú $18\,880 * 0,7 * 0,3 = 3\,964,8$ Kč. 70 % z príjmu rodiny pokryje náklady na bývanie a čiastku živobytia nárok zaniká v roku 2016. Výpočet: $(7\,710 + 3\,964,8) < (18\,880 * 0,7)$. V roku 2017 je výpočet obdobný $(7\,710 + 4\,086,81) < (19\,461 * 0,7)$. Príplatok na živobytie a doplatok na bývanie rodine nebude poskytnutý, pretože nespĺňa podmienky pre ich vyplácanie. Mimoriadna okamžitá pomoc je jednorazová platba, ktorá nebola vo vybraných rokoch rodine poskytnutá. Mesačne tak takáto rodina disponovala v roku 2016 čiastkou 18 880 Kč. V roku 2017 má vyššie príjmy a tak disponuje čiastkou 19 461 Kč.

Tabuľka 4.6 **Výpočet čistého mesačného príjmu pracujúceho muža, žena poberá rodičovský príspevok na jedno neplnoleté dieťa v domácnosti**

Položka	Čiastka (rok 2016)	Čiastka (rok 2017)
Čistá mzda	9 927 Kč	10 757 Kč
Prídavok na dieťa	500 Kč	500 Kč
Príspevok na bývanie	3 337 Kč	3 088 Kč
Rodičovský príspevok	5 116 Kč	5 116 Kč
Príplatok na živobytie	0 Kč	0 Kč
Doplatok na bývanie	0 Kč	0 Kč
Mimoriadna okamžitá pomoc	0 Kč	0 Kč
Celkový čistý príjem	18 880 Kč	19 461 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

4.2.3 Čistý mesačný pracovný príjem muža/ženy samoživiteľa jedného neplnoletého dieťaťa

Čistá mzda pracujúcej osoby za mesiac, ktorú sme vypočítali v podkapitole 4.1.3 je v roku 2016 v čiastke 9 927 Kč. V roku 2017 táto čiastka dosiahla výšku 10 757 Kč. V spomínanej podkapitole 4.1. 3 sme si tiež určili, že dieťa v tejto domácnosti má 8 rokov. Patrí teda do druhej kategórie od 6 do 15 rokov a prídavok na toto dieťa je to výške 610 Kč/mesiac.

Rozhodný mesačný príjem rodiny je po sčítaní prídavku na dieťa a čistej mzdy vo výške 10 537 Kč (2016) a 11 367 Kč (2017). Toto dieťa je už školopovinné a rodičovský príspevok je nulový v oboch uvádzaných rokoch.

Ostrava bude taktiež miesto trvalého pobytu rodiny. Bývať budú v nájomnom byte. NN pre túto lokalitu a počet osôb sú 8 945 Kč (2016) a pre rok 2017 sú stanovené na 8 806 Kč. Ich skutočné celkové náklady na bývanie sú 7 000 Kč/mesiac. Tieto SN sú menšie ako NN. Do výpočtu príspevku na bývanie nám chýba určiť 30 % z rozhodného príjmu domácnosti. Zaokrúhlene na koruny nadol je to 3 161 Kč (2016) a 3 410 Kč (2017). Od SN odpočítame 0,3 násobok rozhodného mesačného príjmu rodiny. Táto čiastka nám predstavuje výšku príspevku na bývanie 3 839 Kč (2016) a 3 590 Kč (2017).

Tabuľka 4.7 **Výpočet čistého mesačného pracovného príjmu ženy/muža samoživiteľa jedného neplnoletého dieťaťa**

Položka	Čiastka (rok 2016)	Čiastka (rok 2017)
Čistá mzda	9 927 Kč	10 757 Kč
Prídavok na dieťa	610 Kč	610 Kč
Príspevok na bývanie	3 839 Kč	3 590 Kč
Rodičovský príspevok	0 Kč	0 Kč
Príplatok na živobytie	0 Kč	0 Kč
Doplatok na bývanie	0 Kč	0 Kč
Mimoriadna okamžitá pomoc	0 Kč	0 Kč
Celkový čistý príjem	14 376 Kč	14 957 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Na ostatné príplatky a doplatky rodina nemá nárok, pretože čistý príjem je 14 376 Kč (2016). PN na bývanie v tomto prípade sú $14\,376 * 0,7 * 0,3 = 3\,018,96$ Kč. Aj tu 70 % z príjmu pokryje náklady na bývanie a čiastku živobytia. Výpočet: $(5\,280 + 3\,018,96) < (14\,376 * 0,7)$. V roku 2017 je postup pre výpočet rovnaký, líšia sa len čiastky $(5\,280 + 3\,140,97) < (14\,957 * 0,7)$. Doplatok na bývanie netreba počítať, pretože jeho vyplatenie je podmienené priznaním príplatku na živobytie. Po sčítaní sme dostali celkové mesačné príjmy tejto rodiny vo výške 14 376 Kč (2016) a malé navýšenie na 14 957 Kč (2017), vid' tabuľka 4.7.

4.2.4 Čistý mesačný príjem domácnosti dvoch dospelých osôb bez detí, pričom pracuje len jedna osoba

Na začiatok si zhrnieme informácie, ktoré sme spomenuli už v podkapitole 4.1.4. Definovali sme si, že osoby žijú spolu v trvalom zväzku v spoločnej domácnosti. Jedna z týchto osôb pracuje, v tabuľke 4.4 sme vypočítali ČMM tejto osoby. Druhá osoba nepracuje, jej príjmom je len životné minimum druhej osoby v domácnosti (2 830 Kč).

Rodina býva v centre Ostravy v prenajatom byte, kde majú aj trvalý pobyt. V tomto byte sa platí mesačné nájomné vo výške 7 000 Kč, táto čiastka je teda SN rodiny. Najprv si určíme NN pre rok 2016 vo výške 8 945 Kč (Dlouhá, 2016). Pre rok 2017 sú stanovené na 8 806 Kč, vid' tabuľka 3.5.

Tabuľka 4.8 **Výpočet čistého mesačného príjmu domácnosti dvoch dospelých osôb bez detí**

Položka	Čiastka (rok 2016)	Čiastka (rok 2017)
Životné minimum pre druhú osobu v domácnosti	2 830 Kč	2 830 Kč
Čistá mzda	8 810 Kč	9 640 Kč
Prídavok na dieťa	0 Kč	0 Kč
Príspevok na bývanie	3 508 Kč	3 259 Kč
Rodičovský príspevok	0 Kč	0 Kč
Príplatok na živobytie	0 Kč	0 Kč
Doplatok na bývanie	0 Kč	0 Kč
Mimoriadna okamžitá pomoc	0 Kč	0 Kč
Celkový čistý príjem	15 148 Kč	15 729 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Rozhodný príjem rodiny je po sčítaní 11 640 Kč/mesiac (2016) a 12 470 Kč/mesiac (2017). Čiastka 3 492 Kč je 30 % z rozhodného príjmu v roku 2016 a 3 741 Kč je 0,30 násobok rozhodného príjmu pre rok 2017. Celkové SN na bývanie rodiny sú 7 000 Kč. Z toho vyplýva, že SN sú menšie ako NN. Príspevok na bývanie je rozdiel SN a 30 % podielu rozhodného čistého príjmu, vid' tabuľka 4.8. Rodina nemá žiadne dieťa, preto prídavok na dieťa a rodičovský príspevok je nulový.

Čistý príjem rodiny v roku 2016 je 15 148 Kč (životné minimum pre druhú osobu v domácnosti + čistá mzda + príspevok na bývanie), to znamená, že PN na bývanie sú $15\,148 \cdot 0,7 \cdot 0,3 = 3\,181,08$ Kč. 70 % z príjmu rodiny pokryje náklady na bývanie a čiastku živobytia. Nárok na príplatok na živobytie zaniká v roku 2016. Výpočet: $(5\,970 + 3\,181,08) < (15\,148 \cdot 0,7)$. V roku 2017 je výpočet obdobný $(5\,970 + 3\,303,09) < (15\,729 \cdot 0,7)$. Príplatok na živobytie rodina nedostane, pretože jej príjmy sú vyššie. Doplatok na bývanie je nulový z dôvodu neuznania príplatku na živobytie. Mimoriadna okamžitá pomoc rodine v uvedených rokoch nebola poskytnutá. Z našich výpočtov v tabuľke 4.8 je viditeľné, že čistý mesačný príjem rodiny je 15 148 Kč (2016) a v roku 2017 je to 15 729 Kč.

4.3 Sociálne dávky ako nepracovný príjem

V tejto podkapitole sa budeme zaoberať výpočtom mesačnej výšky sociálnych dávok, ktoré môžu nami vybrané skupiny získať v prípade, že vôbec nebudú pracovať. Ďalej predpokladáme, že sociálne dávky budú ich jediným príjmom, to znamená, že nebudú vykonávať žiadne brigády ani podobné práce, ktoré by im prinášali do domácnosti príjem z pracovnoprávného vzťahu.

4.3.1 Sociálne dávky pre nepracujúcu samostatnú osobu

Budeme vychádzať z rovnakých charakteristických znakov, ktoré sme si vymedzili už aj v podkapitole 4.2.1. Samostatná bezdetná osoba nemá nárok na prídavok na dieťa. Rovnako nemá nárok ani na rodičovský príspevok. Môže mať nárok na príspevok na bývanie. Jednotlivec bude bývať v Ostrave, tu má trvalý pobyt v nájomnom byte a v tomto byte žiadna iná osoba nemá trvalý pobyt. Podľa tabuľky 3.5 sú teda jej NN vo výške 6 114 Kč pre rok 2017. V roku 2016 boli tieto NN 6 146 Kč (Dlouhá, 2016). Celkové SN samostatnej osoby sú vo výške 6 000 Kč/mesiac, čo sú všetky poplatky za byt. Sú vyššie ako 30 % jeho rozhodného príjmu (1 023 Kč/mesiac), keďže životné minimum (ďalej len ŽM) sa nemenilo. Pre oba roky je to rovnaká čiastka. Zároveň sú však nižšie ako NN. Rozdiel medzi skutočnými nákladmi a 0,30 násobkom rozhodného príjmu pre jednotlivé roky vidíme v tabuľke 4.9.

Tabuľka 4.9 Výpočet sociálnych dávok pre nepracujúcu samostatnú osobu

Položka	Čiastka (rok 2016)	Čiastka (rok 2017)
Životné minimum	3410 Kč	3410 Kč
Prídavok na dieťa	0 Kč	0 Kč
Príspevok na bývanie	4 977 Kč	4 977Kč
Rodičovský príspevok	0 Kč	0 Kč
Príplatok na živobytie	0 Kč	0 Kč
Doplatok na bývanie	0 Kč	0 Kč
Mimoriadna okamžitá pomoc	0 Kč	0 Kč
Celkové sociálne dávky	8 387 Kč	8 387 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Čistý príjem jednotlivca je 8 387 Kč (ŽM + príspevok na bývanie), to znamená, že PN na bývanie sú $8\,387 * 0,7 * 0,3 = 1\,761,27$ Kč. Pretože 70 % z jeho príjmu pokryje náklady na bývanie a čiastku živobytia, nárok zaniká v roku 2016. Výpočet: $(3\,410 + 1\,761,27) < (8\,387 * 0,7)$. V roku 2017 je výpočet rovnaký, pretože vychádzajúce dáta sú totožné. Doplatok na bývanie je poskytovaný až po priznaní príplatku na živobytie. Tu však príplatok nie je vyplácaný, preto ani doplatok nebude vyplácaný. Mimoriadna okamžitá pomoc nebola poskytnutá. Celkové mesačné sociálne dávky jednotlivca v roku 2016 a aj 2017 sú 8 387 Kč.

4.3.2 Sociálne dávky pre rodinu, kde muž nepracuje a žena poberá rodičovský príspevok na jedno neplnoleté dieťa

V tejto rodine je žena na rodičovskej dovolenke. Rodičovský príspevok chce poberať čo najdlhšie (43 mesiacov). V našom prípade matka predtým nepracovala a jej jediným príjmom bolo len životné minimum vo výške 2 830 Kč/mesiac ako druhej osoby v domácnosti a ŽM dieťaťa je 1 740 Kč, vid' tabuľka 3.2. Muž taktiež nepracuje jeho príjmom je ŽM 3 140 Kč/mesiac. Jej rodičovský príspevok prinesie do domácnosti 5 116 Kč mesačne (Peníze, 2017). Z tabuľky 3.3 sme zistili, že pre dieťa do 4 rokov je prídavok na dieťa vo výške 500 Kč/mesiac.

Rodina bude bývať v Ostrave v nájomnom byte s trvalým pobytom. NN na tri osoby sú vo výške 12 277 Kč pre rok 2016 (Dlouhá, 2016). V roku 2017 sú NN pre tri osoby 12 022 Kč pre túto oblasť, vid' tabuľka 3.5. Rozhodný príjem rodiny z tabuľky 4.10 je po sčítaní 13 326 Kč/mesiac v roku 2016 a aj v roku 2017. Pre rok 2016 a 2017 je 30 % rozhodného príjmu predstavuje 3 997,8 Kč. Celkové skutočné náklady na bývanie pre rodinu sú 8 000 Kč/mesiac. SN sú menšie ako NN. Príspevok je výške rozdielu SN a 30 % podielu z rozhodného čistého príjmu zaokrúhlený na celé koruny nahor.

Čistý príjem rodiny je 17 328 Kč (ŽM + prídavok na dieťa + príspevok na bývanie + rodičovský príspevok), to znamená, že PN na bývanie sú $17\,328 * 0,7 * 0,3 = 3\,638,88$ Kč. 70 % z príjmu rodiny pokryje náklady na bývanie a čiastku živobytia, nárok zaniká v roku 2016 aj 2017. Výpočet: $(7\,710 + 3\,638,88) < (17\,328 * 0,7)$. Príplatok na živobytie a doplatok na bývanie rodine nebude poskytnutý, pretože nespĺňa podmienky pre ich vyplatenie. Mimoriadna okamžitá pomoc je jednorazová platba a nebola vo vybraných

rokoch rodine poskytnutá. Mesačne tak takáto rodina disponovala v roku 2016 a 2017 čiastkou 17 328 Kč.

Tabuľka 4.10 Výpočet sociálnych dávok pre rodinu, kde muž nepracuje a žena poberá rodičovský príspevok na jedno neplnoleté dieťa

Položka	Čiastka (rok 2016)	Čiastka (rok 2017)
Životné minimum	7 710 Kč	7 710 Kč
Prídavok na dieťa	500 Kč	500 Kč
Príspevok na bývanie	4 002 Kč	4 002 Kč
Rodičovský príspevok	5 116 Kč	5 116 Kč
Príplatok na živobytie	0 Kč	0 Kč
Doplatok na bývanie	0 Kč	0 Kč
Mimoriadna okamžitá pomoc	0 Kč	0 Kč
Celkový čistý príjem	17 328 Kč	17 328 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

4.3.3 Sociálne dávky pre nepracujúceho muža/ženu samoživiteľa jedného neplnoletého dieťaťa

Dieťa v tejto domácnosti má 8 rokov. Patrí do druhej kategórie od 6 do 15 rokov a prídavok na toto dieťa je vo výške 610 Kč/mesiac. Žena alebo muž nepracuje a rozhodným mesačným príjmom rodiny je po sčítaní prídavku na dieťa a ŽM (3 140 Kč + 2 140 Kč) vo výške 5 890 Kč pre rok 2016 aj 2017. Toto dieťa je školopovinné, preto je rodičovský príspevok nulový v oboch uvádzaných rokoch.

Miestom trvalého pobytu rodiny bude taktiež opäť Ostrava. Bývať budú v nájomnom byte. NN pre túto lokalitu a počet osôb v roku 2016 sú 8 945 Kč (Dlouhá, 2016) a pre rok 2017 sú stanovené na 8 806 Kč. Ich skutočné celkové náklady na bývanie sú 7 000 Kč/mesiac. Tieto SN sú menšie ako NN. Do výpočtu príspevku na bývanie nám chýba určiť 30 % z rozhodného príjmu domácnosti, je to čiastka 1 767 Kč pre oba roky. Od SN odpočítame 0,3 násobok rozhodného mesačného príjmu rodiny. Táto čiastka 5 233 Kč nám predstavuje výšku príspevku na bývanie za jeden kalendárny mesiac.

Na ostatné príplatky a doplatky rodina nemá nárok ani v jednom z uvedených rokoch, pretože čistý mesačný príjem je 11 123 Kč (5 280 + 610 + 5 233), viď tabuľka 4.11. PN na bývanie v tomto prípade sú $11\,123 \cdot 0,7 \cdot 0,3 = 2\,335,83$ Kč. Aj tu 70 % z príjmu

pokryje náklady na bývanie a čiastku živobytia. Výpočet: $(5\,280 + 2\,335,83) < (11\,123 * 0,7)$. Doplatok na bývanie nepočítame, pretože jeho poskytnutie je podmienené priznaním príplatku na živobytie a ten priznaný nebol. Po sčítaní sme dostali celkové mesačné príjmy tejto rodiny vo výške 11 123 Kč.

Tabuľka 4.11 **Výpočet sociálnych dávok pre nepracujúceho muža/ženu samoživiteľa jedného neplnoletého dieťaťa**

Položka	Čiastka (rok 2016)	Čiastka (rok 2017)
Životné minimum	5 280 Kč	5 280 Kč
Prídavok na dieťa	610 Kč	610 Kč
Príspevok na bývanie	5 233 Kč	5 233 Kč
Rodičovský príspevok	0 Kč	0 Kč
Príplatok na živobytie	0 Kč	0 Kč
Doplatok na bývanie	0 Kč	0 Kč
Mimoriadna okamžitá pomoc	0 Kč	0 Kč
Celkové sociálne dávky	11 123 Kč	11 123 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

4.3.4 Sociálne dávky pre domácnosť dvoch dospelých osôb bez detí, kde nepracuje ani jedna z osôb

Osoby žijú spolu v trvalom zväzku v spoločnej domácnosti. Ani jedna z týchto osôb nepracuje. Ich jediným príjmom sú teda sociálne dávky. Majú nárok na ŽM vo výške $(3\,140 + 2\,830) = 5\,970$ Kč mesačne. Rodina je bezdetná, preto položky ako prídavok na dieťa a rodičovský príspevok sú nulové. Bývajú v centre Ostravy v prenajatom byte, kde majú aj trvalý pobyt. Ich mesačné nájomné v byte je vo výške 7 000 Kč, táto čiastka je teda SN rodiny. Najprv si zase určíme NN pre rok 2016 vo výške 8 945 Kč (Dlouhá, 2016). Pre rok 2017 sú stanovené na 8 806 Kč pre dvojčlennú domácnosť, viď tabuľka 3.5. Rozhodný príjem rodiny je po sčítaní 5 970 Kč/mesiac pre oba roky. Čiastka 1 791 Kč je 30 % z rozhodného príjmu v roku 2016 a 2017. Celkové SN na bývanie rodiny sú 7 000 Kč. Z toho vyplýva, že SN sú menšie ako NN. Príspevok na bývanie je rozdiel SN a 30 % podielu rozhodného čistého príjmu a to 5 209 Kč.

Čistý príjem rodiny v roku 11 179 Kč (životné minimum + príspevok na bývanie). PN na bývanie sú $11\,179 * 0,7 * 0,3 = 2\,347,59$ Kč. 70 % z príjmu rodiny nepokryje náklady

na bývanie a čiastku živobytia. Rodina má nárok na príplatok na živobytie v oboch rokoch rovnaký. Výpočet: $(5\,970 + 2\,347,59) > (11\,179 * 0,7)$. Príplatok na živobytie rodiny je vo výške 492,29 Kč. mesiac.

Tabuľka 4.12 Výpočet sociálnych dávok pre domácnosť dvoch dospelých osôb, kde nepracuje ani jedna z osôb

Položka	Čiastka (rok 2016)	Čiastka (rok 2017)
Životné minimum	5 970 Kč	5 970 Kč
Prídavok na dieťa	0 Kč	0 Kč
Príspevok na bývanie	5 209 Kč	5 209 Kč
Rodičovský príspevok	0 Kč	0 Kč
Príplatok na živobytie	492,29 Kč	492,29 Kč
Doplatok na bývanie	0 Kč	0 Kč
Mimoriadna okamžitá pomoc	0 Kč	0 Kč
Celkové sociálne dávky	11 671,29 Kč	11 671,29 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Rodina žije v centre Ostravy, pre porovnateľnosť nie je možné zmeniť ich trvalé bydlisko a tak ani výšku nájomného a ich mesačných nákladov. Odmietnu presťahovanie do primeranejšieho a lacnejšieho ponúknutého bytu od mesta. V podkapitole 3.6.2 sme uviedli, že tým pádom rodine nevznikne nárok na doplatok na bývanie. Avšak bez ohľadu na túto skutočnosť rodina nemá nárok na tento príspevok, pretože jej príjmy zvýšené o príspevok na živobytie a znížené o čiastku životného minima $(5\,970 + 5\,209 + 492,29 - 5\,970)$ sú vyššie ako odôvodnené mesačné náklady na bývanie znížené o príspevok na bývanie za predchádzajúci mesiac $(7\,000 - 5\,209)$. Mimoriadna okamžitá pomoc rodine v uvedených rokoch nebola poskytnutá. Z našich výpočtov v tabuľke 4.12 je viditeľné, že čistý mesačný príjem rodiny je 11 671,29 Kč.

4.4 Rozdiel medzi pracovnými a nepracovnými príjmami vybraných skupín

V tabuľke 4.13 pre celkovú lepšiu orientáciu vidíme zhrnuté doteraz zistené príjmy pre jednotlivé 4 skupiny, ktoré sme skúmali.

Tabuľka 4.13 **Zhrnutie čistých mesačných príjmov osoby (rodiny)**

Skupina	Čistý mesačný pracovný príjem (2016)	Čistý mesačný pracovný príjem (2017)	Sociálne dávky (2016/2017)
1. skupina	12 167 Kč	12 748 Kč	8 387 Kč
2. skupina	18 880 Kč	19 461 Kč	17 328 Kč
3. skupina	14 376 Kč	14 957 Kč	11 123 Kč
4. skupina	15 148 Kč	15 729 Kč	11 671 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Prvú skupinu zastáva samostatná osoba, žijúca sama v jednej domácnosti. V prípade, že takáto osoba pracuje v oblasti, kde je zárobok radený k nízkopríjmovým zárobkom jej čistý mesačný príjem by bol v roku 2016 v čiastke 12 167 Kč. Naopak, ak by táto osoba dlhodobo nechcela pracovať jej nepracovný príjem v podobe sociálnych dávok, na ktoré jej vzniká nárok, by bol vo výške 8 387 Kč pre oba skúmané roky. Pre rok 2016 je tento rozdiel medzi pracovným a nepracovným príjmom mesačne (12 167 - 8 387) vo výške **3 780 Kč**. Jednotlivec by teda zarábala viac peňazí v dlhodobom pracovnom pomere. V roku 2017 sa ešte zvýšil jeho pracovný príjem na 12 748 Kč/mesiac. Rozdiel sa teda zvýšil na čiastku **4 361 Kč** (12 748 - 8 387).

Druhú skupinu tvorí trojčlenná rodina. V tejto rodine je muž, žena a nepľnoleté dieťa do 4 rokov. V prípade, kedy muž pracoval a žena poberala rodičovský príspevok na toto dieťa, ich mesačný príjem v roku 2016 bol 18 880 Kč. Ak by muž prestal pracovať a žena by naďalej poberala len rodičovský príspevok, ich mesačný príjem v podobe nepracovných sociálnych dávok je 17 328 Kč pre oba skúmané roky. Rozdiel v týchto pracovných a nepracovných príjmoch je mesačne pre rok 2016 (18 880 - 17 328) čiastka **1 552 Kč**. V roku 2017 došlo k zvýšeniu základnej hrubej minimálnej mzdy. Čistý pracovný mesačný príjem sa preto zdvihol na 19 461 Kč. Rozdiel k sociálnym dávkam sa teda (19 461 - 17 328) taktiež zvýšil na čiastku **2 133 Kč**.

Tretiu skúmanú skupinu zastupuje žena alebo muž, ktorý sám vyživuje nepľnoleté dieťa. Ak táto žena/muž pracuje v dlhodobom pracovnoprávnom pomere, jeho pracovný príjem v roku 2016 bol 14 376 Kč/mesiac. Mesačné sociálne dávky ako nepracovný príjem v situácii, kedy dospelá osoba pracovať nebude, sú 11 123 Kč v oboch uvádzaných rokoch. Rozdiel týchto dvoch príjmov (14 376 - 11 123) pre rok 2016 je **3 253 Kč/mesiac**. V roku

2017 bol čistý mesačný príjem vypočítaný na čiastku 14 957 Kč. Rozdiel pracovného a nepracovného príjmu (14 957 - 11 123) sa zvýšil na čiastku **3 834 Kč/mesiac** v roku 2017.

Poslednú skupinu zastupuje rodina, v ktorej sú dve dospelé osoby bez detí. Pod pracovným príjmom tu rozumieme príjem napr. muža, ktorý pracuje a žena je v domácnosti, teda nepracuje alebo naopak, žena pracuje a muž nie. Ich mesačný čistý príjem v roku 2016 bol 15 148 Kč. Sociálne dávky na mesiac, na ktoré majú nárok v prípade, že ani jeden z nich nepracuje vychádzajú na 11 671 Kč zaokrúhlene na celé koruny nadol pre oba roky. Rozdiel z pracovného a nepracovného príjmu (15 148 - 11 671) je vo výške **3 477 Kč**. V roku 2017 sa zvýšil mesačný pracovný príjem rodiny na 15 729 Kč. Zvýšil sa aj rozdiel oproti roku 2016 a to na **4 058 Kč** (15 729 - 11 671).

5 Návrhy a odporúčania

Vďaka výpočtom v podkapitolách 4.2, 4.3 a zistených rozdieloch v pracovných a nepracovných príjmoch v podkapitole 4.4 môžeme v prvom rade konštatovať, že rozdiely sa v nami vybraných skupinách zvýšili z roku 2016 v porovnaní s rokom 2017, a to vplyvom zmeny a zvýšenia hrubej minimálnej mesačnej mzdy, ktorá sa uskutočnila k 1. 1. 2017.

Pri pohľade na rozdiel v príjmoch, ktorý vznikol v prvej skupine samostatnej osoby môžeme uvažovať nad dvomi možnosťami ako môže jednotlivec na danú situáciu zareagovať. Budeme sa zaoberať a uvažovať nad rozdielom z roku 2017 (4 361 Kč), teda tým väčším v uvedenej skupine. Keby jednotlivec pracoval 5 dní v týždni (40-hodinový pracovný čas), jeho zárobok je o 4 361 Kč väčší ako nepracovný. Ak zoberieme do úvahy situáciu, že nepozná iný spôsob ako plnohodnotne využiť tento pracovný čas a neprekáža mu pracovať. Mohol by zotrvať v takomto dlhodobom pracovnoprávnom pomere, z ktorého plynú aj iné výhody ako napríklad dôchodkové poistenie, pracovné benefity a iné. Druhou možnosťou je situácia, kedy osoba má iné záujmy a tento pracovný čas jej nevyhovuje. Môže teda poberať sociálne dávky ako nepracovný príjem. Finančný rozdiel by mohol vyplniť prácou na čierno, prípadne ho až obrátiť v prospech poberania sociálnych dávok, pretože napr. zručný remeselník by mohol byť schopný si mesačne privyrobiť viac ako len o čiastku 4 361 Kč a pritom pracovať menej ako 40 hodín týždenne.

V druhej skupine je viditeľnejší rozdiel v roku 2017 (2 133 Kč). Ak by žena bezproblémovo zvládala domácnosť popri dieťati, muž by mohol normálne pracovať 40 hodín týždenne. Dieťa by nebolo nijako ohrozené. Muž by si prípadne mohol ešte privyrobiť aj mimo pracovnoprávneho vzťahu. Túto možnosť však neuprednostňujeme, pretože ide o prácu na čierno. A strácal by ešte viac voľného času, ktorý môže tráviť s rodinou. Ďalšou možnosťou je tiež práca ženy, ktorá si môže popri rodičovskej dovolenke privyrobiť prácou z domu a zvýšiť tak pracovný príjem rodiny bez toho, aby sa skrátil jej čas strávený s mužom a dieťaťom. Tu však musíme počítať s tým, že by sa takýmto príjmom ženy znížil rodičovský príspevok. Taktiež by mužovi a celej rodine mohli plynúť výhody z dlhodobého zamestnania muža ako dôchodkové poistenie či iné. Druhou situáciou však môže byť prípad, kedy rodina chce čo najviac času tráviť spolu. Preto sa muž rozhodne opustiť zamestnanie a rodina bude poberať sociálne dávky. Rozdiel v tomto prípade je veľmi nízky a môžeme podľa nás reálne uvažovať aj nad situáciou, kedy 2 133 Kč rodine nebude chýbať a nemusia pracovať vôbec. Svoj čas môžu plne venovať sebe a dieťaťu. Avšak v prípade, že rodina by chcela mať čo najviac peňazí a aj času, muž by mohol tento rozdiel vykryť prácou na

čiernom trhu práce. Ako už v predchádzajúcom prípade aj tu je možné, že šikovný remeselník si za kratší ako 40-hodinový pracovný čas zarobí omnoho viac. Ďalším príjmom môže byť nejaký bočný, tzv. „čierny“ príjem matky, ktorý ešte zvýši ich príjem popri poberaní sociálnych dávok.

V treťom prípade sme zistili, že pre rok 2017 je rozdiel v pracovných príjmoch mesačne 3 834 Kč oproti tým nepracovným, ktoré sú menšie. V tejto skupine je samoživiteľ jedného dieťaťa. Určili sme si, že toto dieťa má 8 rokov. Ak predpokladáme, že o dieťa sa nemá kto starať, kým žena/muž pracuje, máme na mysli napr. starých rodičov. Osemročné dieťa nemusí byť ešte dostatočne samostatné. Ide podľa nás o najťažšie rozhodovanie či pracovať alebo poberať sociálne dávky. Hodnota času tu má najväčší význam. Rozhodujúci by bol pre ženu/muža pracovný čas a prispôsobenie ho dieťaťu. V prípade, že by sa nenašiel spôsob ako spojiť pracovný čas a starostlivosť o dieťa, žena alebo muž by podľa nás bol výslovne donútený opustiť pracovnoprávny pomer, prípadne ho zmeniť na polovičný úväzok, čo by však menilo výšku pracovného príjmu. Keďže dieťa vyžaduje starostlivosť, nevieme s istotou určiť, či by popri ňom stíhala žena/muž dohnať stratený pracovný príjem. Rozdiel 3 834 Kč už však môže byť pre rodinu znamenať značné nedostatky na pokrytie nákladov na starostlivosť o dieťa. Muž/žena sa rozhodne nepracovať. Rodina dostane teda výšku sociálnych dávok, na ktoré majú nárok. V prípade, kedy je dieťa napr. v škole, má žena/muž dostatok času na zárobok navyše v šedej ekonomike, ktorý mu zaberie menej ako 40-hodinový týždenný pracovný čas v trvalom zamestnaní. Tento príjem môže ľahko dosiahnuť čiastku 3 834 Kč a aj vyššiu. Dieťa nie je ohrozené nedostatkom starostlivosti a vyživovateľovi sa znižuje stres z nedostatku času na dieťa.

Štvrtú skupinu tvorí pár dospelých osôb, ktorí spolu dlhodobo žijú ale nemajú žiadne spoločné dieťa. Rozdiel ich mesačného príjmu, kedy pracuje len jedna z osôb je o 4 058 Kč vyšší než príjem zo sociálnych dávok, kedy by nepracoval ani jeden. Ak uvažujeme, že tieto dve osoby sú spolu už dlhší čas, argumentom pre pracovný pomer je práve to, že nepotrebujú spolu tráviť toľko času. Preto im vyhovuje, že jedna z osôb pracuje. Ďalším argumentom môže byť to, že približne 4 000 Kč je mesačne značná čiastka, o ktorú je ich rozpočet vyšší. Môžu ju teda využiť na spoločne strávený čas, prípadne si šetriť a zhodnotiť tieto peniaze. Ďalšou výhodou je dôchodkové poistenie či iné poistenie a benefity, ktoré plynú zo zamestnania. Iná situácia však môže nastať vtedy, keď rodina chce tráviť čo najviac času spolu. Jedna z osôb sa teda rozhodne pre možnosť, že prestane pracovať. Problém nedostatku peňazí, o ktoré sa ich príjem skrátil, môžu vyplniť dvoma spôsobmi. Jeden spôsob, ktorý

však je menej pravdepodobný avšak môže nastať, je ten, že sa rodina uskromní a zníži svoje výdavky. Druhý spôsob, ktorý sme praktizovali aj v predchádzajúcich skupinách, predstavuje vyplnenie nedostatku finančných prostriedkov inou činnosťou. Táto činnosť je však vykonávaná na čierno. Ak je žena alebo muž v rodine zručný, napríklad na remeselnú prácu alebo nejakú inú činnosť, bude pre ňu jednoduchšie si zarobiť chýbajúce peniaze v kratšom časovom úseku ako za 40-hodinový pracovný čas.

Vzhľadom na komparáciu modelových situácií nám vyplýva, že v mnohých prípadoch je pre vybrané skupiny lepšie, dokonca si dovoľíme tvrdiť, že aj výhodnejšie, opustiť trvalý pracovný pomer a svoje úsilie a pracovné schopnosti zhodnotiť na pracovnom trhu v šedej ekonomike. Ich príjem je len o podľa nás minimálnu čiastku vyšší než príjmy plynúce zo sociálneho systému Českej republiky. Na trhu tak vzniká pasca nezamestnanosti. Dostávajú sa do nej tí, ktorí odmietajú pracovať pre očakávanie minimálneho zárobku. **Hypotéza, ktorá bola vymedzená v celi bakalárskej práce, je však vyvrátená.** Sociálne dávky bez vedľajšieho príjmu ani v jednej modelovej skupine neprevyšujú zárobok nízkopríjmovej skupiny, ktorý plynie z riadneho pracovnoprávneho pomeru.

Zo zistených výsledkov sa pokúsime v nasledujúcich vetách načrtnúť prípadné odporúčania tvorcom hospodárskej politiky. Východiskom z danej situácie podľa nás nie je zvyšovanie mesačnej minimálnej mzdy. Toto zvyšovanie pôsobí skôr negatívne, pretože zvyšuje náklady zamestnávateľom na jednotlivých zamestnancov. Často spôsobuje situáciu, že zamestnávatelia naopak znižujú počet zamestnancov a rastie tak v ekonomike nezamestnanosť. Aj keď tomuto tvrdeniu značne odporujú výsledky českej ekonomiky. Podiel nezamestnaných klesol v marci 2017 na 4,8 % z februárových 5,1 %. Rok predtým v marci nezamestnanosť dosahovala 6,1 %, uvádza Úrad práce ČR (Hospodárske noviny, 2017). Tvorcom hospodárskej politiky by sme však odporúčali i naďalej v pokračovať v trende zvyšovania rozdielu medzi sociálnymi príjmami a tými pracovnými. Problematické je však určenie hranice, kedy zvýšenie pracovného alebo zníženie nepracovného príjmu má pozitívny vplyv na trh práce.

Úpravou systému sociálnych dávok by mohla nastať lepšia situácia, ktorá by motivovala subjekty vstúpiť na trh práce. Zlepšenie by mohlo priniesť systematickejšie organizovanie poskytovania dávok sociálnej podpory, či dávok v hmotnej núdzi. Pomôcť by mohlo zúženie možných druhov dávok, napríklad príspevkov na bývanie, príplatok na živobytie a doplatok na bývanie do jednej dávky.

Taktiež by jednou z možností mohlo byť časové obmedzenie poskytovania sociálnych podpôr a pomoci v hmotnej núdzi. Prípadne podmienenie týchto dávok určitým povinnosťami, ktoré plynú osobám z jeho poskytovania. Časovým obmedzením by napríklad mohlo byť postupné znižovanie niektorých dávok až nakoniec zánik nároku na dávku.

Keďže mnohí poberatelia sociálnych dávok si privyrábajú na čiernom trhu práce, možné zvýšenie nárazových kontrol zamestnávateľov by mohlo odhaliť mnoho takto privyrábajúcich si ľudí a vytvoriť aj takýmto spôsobom určitú motiváciu pre vstup na trh práce.

6 Záver

Cieľom bakalárskej práce bolo zistiť faktory, ktoré majú vplyv na motiváciu, či práve naopak na demotiváciu ekonomických subjektov, ktoré zvažovali vstup na trh práce zo stavu nezamestnanosti. Ďalej potvrdiť alebo vyvrátiť hypotézu úrovne sociálnych dávok, nepracovného príjmu, ktorý je vyšší v porovnaní so zárobkom nízkopríjmových skupín z pracovnoprávneho pomeru.

V druhej a tretej kapitole sa pomocou deskriptívnej metódy spracovania dát zhrnuli teoretické informácie a poznatky. Týkali sa vymedzenia ponuky na trhu práce, dopytu na trhu práce a rovnováhy, ktorá vzniká na trhu práce pri stretnutí ponuky a dopytu po práci. Načrtnutý bol vývoj minimálnej mzdy a jej charakterizovanie. Ďalej sa definovalo životné a existenčné minimum a jednotlivé dávky sociálnej podpory a dávky pomoci v hmotnej núdzi. Uviedli sa niektoré možné daňové zvýhodnenia, ktoré si pracujúci môže uplatniť pri výpočte svojho čistého mesačného príjmu.

Štvrtá kapitola zahŕňa praktickú časť tejto bakalárskej práce. Na začiatku kapitoly je hrubá minimálna mzda očistená a vypočítaná čistá mesačná minimálna mzda podľa jednotlivých vybraných modelových skupín. K tejto čistej mesačnej minimálnej mzde sa v ďalšej podkapitole pripočítavali sociálne dávky, na ktoré mala daná skupina nárok popri pracovnom príjme. Pre modelové skupiny sme tak výpočtom dostali celkový čistý mesačný príjem. Predposledná podkapitola tejto kapitoly je venovaná zhrnutiu sociálnych dávok ako nepracovného príjmu modelových skupín. Posledná podkapitola určuje rozdiely medzi pracovným príjmom a nepracovným príjmom, kde bola využitá metóda komparácie. Pracovný príjem je v každom prípade vyšší ako možné poskytované sociálne dávky.

Piata kapitola bola venovaná návrhom a odporúčaniam tvorcom hospodárskej politiky. Na začiatku kapitoly sme vyjadrili vlastné návrhy modelovým skupinám na riešenie zisteného rozdielu. Ako ich daný rozdiel môže ovplyvňovať v rozhodovaní o otázke, či pracovať alebo ostať v stave dlhodobej nezamestnanosti a poberať tak sociálne dávky. Dosiahnuteľné sociálne príjmy sú len o malú čiastku nižšie ako čistý mesačný príjem rodiny. Domácnosti sa tak ľahko dostávajú do pasce nezamestnanosti. Vďaka výsledkom, ktoré sme v predchádzajúcej kapitole dostali je veľmi ťažké rozhodnúť, či pracovať a obetovať tak svoj čas alebo nepracovať vôbec, pretože výška sociálnych dávok je priaznivo naklonená v prospech situácie, kedy zotrvať v stave nezamestnanosti. V druhej polovici tejto kapitoly

sme navrhli možné postupy, ktoré by Česká republika mohla aplikovať pre zmenu tohto stavu.

V porovnaní rokov 2016 a 2017 konštatujeme zlepšenie situácie v prospech trhu práce. Spôsobilo to najmä zvýšenie minimálnej mzdy v roku 2017, ktoré prehĺbilo medzeru medzi príjmom z pracovného pomeru a príjmom sociálnych dávok ako nepracovného príjmu. Pre ďalší priaznivý vývoj je potrebné správne určenie motivačnej hranice, ktoré bude priaznivo ovplyvňovať trh práce. To znamená, že je potrebné zvyšovať rozdiel medzi pracovnými príjmami a nepracovnými príjmami.

Na základe poznatkov je zrejmé, že motiváciu pre zvýšenie vstupov na trh práce v nami vybranej oblasti nízkych príjmov ovplyvňuje najmä hodnota času a vzťahov v rodine. Ak sú vzťahy v rodine príjemné, bezproblémové a ľudia spolu chcú tráviť veľa času, nie je pre nich veľkou obetou, ak opustia trh práce, prípadne doň ani nevstúpia. V dnešnej dobe je jednoduché si chýbajúce peniaze často rýchlejšie zarobiť na trhu v šedej ekonomike.

Hypotéza, či štátom poskytovaná úroveň sociálnych dávok prevyšuje zárobok pri výkone práce, ktorá sa stanovila v cieľi bakalárskej práce, bola taktiež vyvrátená, pretože v uvádzaných rokoch samostatné sociálne dávky bez vedľajšieho príjmu neprevyšujú výšku príjmu nízkopríjmových skupín ani v jednej nami skúmanej modelovej skupine.

Zoznam použitej literatúry

Odborná literatúra

ANON. *Sociální zabezpečení 2016: státní sociální podpora, dávky pro osoby se zdravotním postižením, sociální služby, pomoc v hmotné nouzi, životní a existenční minimum*. Ostrava: Sagit, 2016. ISBN 978-80-7488-155-8.

ARNOLDOVÁ, Anna. *Sociální zabezpečení I*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-8023-8.

BROŽOVÁ, Dagmar. *Kapitoly z ekonomie trhů práce*. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN: 80-245-1120-7.

BROŽOVÁ, Dagmar. *Kapitoly z ekonomie trhů práce*. Praha: Oeconomica, 2012. ISBN: 978-80-245-1880-0.

CAHUC, Pierre and André ZYLBERBERG. *Labor Economics*. Cambridge: MIT Press, 2004. ISBN: 978-0-262-03316-X.

EHRENBERG, R., G. SMITH and R. STEWART. *Modern labor economics: Theory and public policy*. 11. vyd. Boston: Pearson Education, 2012. ISBN-13: 978-0-13-254064-3.

JUREČKA, Václav a kol. *Mikroekonomie*. 2. aktual. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4385-1.

KOTÝNKOVÁ, Magdalena. *Sociální ochrana chudých v České republice*. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1302-7.

KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. 5. preprac. a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-585-4.

MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2017: úplná znění platná k 1. 1 2017*. 26. vyd. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN: 978-80-271-0451-2.

NEČADOVÁ, Věra. *Sociální politika: vysokoškolská skripta*. 1. vyd. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2010. ISBN: 978-80-87035-49-8.

POTŮČEK, Martin. *Sociální politika*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 1995. ISBN: 80-85850-01-X.

Odborný článok

DLOUHÁ, Petra. Príspevek na bydlení 2016: Jak vás podpoří stát [online]. 2016, [cit. 29. 3. 2017]. ISSN 1213-2217. Dostupné z: <http://www.penize.cz/prispevek-na-bydleni/308992-prispevek-na-bydleni-2016-jak-vas-podpori-stat>.

Internetové zdroje

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2017. *Mzdy a náklady práce* [online]. Praha: ČSÚ, [cit. 16. 3. 2017]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/prace_a_mzdy_prace.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2017. *Veřejná databáze - počet zaměstnanců a průměrné měsíční mzdy* [online]. Praha: ČSÚ, [cit. 26. 1. 2017]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=MZD03-A&z=T&f=TABULKA&skupId=850&katalog=30852&pvo=MZD03-A&evo=v537_!_MZD-LEG2_1&c=v536~6__RP2016QP3.

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 2017. *Nezaměstnanost v březnu klesla na 4,8 procenta. Nejlepe je na tom nově Plzeňský kraj, nejhůře Ústecký*. [online]. Praha: Economia, a. s. [15. 4. 2017]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-65691440-nezamestnanost-v-breznu-klesla-na-4-8-procenta-nejlepe-je-na-tom-nove-plzensky-kraj-nejhure-ustecky>.

INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV, 2016. *Rodičovský příspěvek* [online]. Praha: MPSV [24. 1. 2017]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/rodicovsky_prisp.

INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV, 2017. *Príspevek na bydlení* [online]. Praha: MPSV [24. 1. 2017]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/prisp_na_bydleni.

INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV, 2017. *Základní práva a povinnosti uchazeče o zaměstnání a zájemce o zaměstnání* [online]. Praha: MPSV [29. 3. 2017]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/obcane/pravpov_uch.

KOŠČ, Ján, 2015. *Minimálna mzda - skáza a katastrofa* [online]. Petit Press, a. s.: SME blog [12. 3. 2017]. Dostupné z: <https://jankosc.blog.sme.sk/c/382093/minimalna-mzda-skaza-a-katastrofa.html>.

MPSV, 2015. *Pomoc v hmotné nouzi 2015* [online]. Praha: MPSV [24. 1. 2017]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/5>.

MPSV, 2016. *Zákon č. 435/2004 Zb. o zamestnanosti* [online]. Praha: MPSV [26. 1. 2017]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/obecne/prav_predpisy/akt_zneni/ZOZ_PLATNE_ZNENI_OD_1.9.2016.PDF.

MPSV, 2016. *Životní a existenční minimum* [online]. Praha: MPSV [20. 1. 2017]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/11852>.

MPSV, 2017. *Přehled o vývoji částek minimální mzdy* [online]. Praha: MPSV [20. 1. 2017]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/871>.

MPSV, 2017. *Statní sociální podpora* [online]. Praha: MPSV [24. 1. 2017]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/2#dsp>.

MPSV, 2017. *Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce*. [online]. Praha: MPSV [15. 2. 2017]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=z262_2006_6.

MURPHY Robert, 2014. *Economists Debate the Minimum Wage* [online]. Liberty Fund, Inc. [1. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.econlib.org/library/Columns/y2014/Murphyminimumwage.html>.

OECD, 2015. *Focus on Minimum Wages after the crisis: Making them pay* [online]. OECD [20. 1. 2017]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/social/Focus-on-Minimum-Wages-after-the-crisis-2015.pdf>.

PENÍZE, 2017. *Rodičovský příspěvek 2017 - kalkulačka* [online]. Praha: Partners media, s. r. o., [cit. 29. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/kalkulacky/rodicovsky-prispevek#rodicovska1>.

SCHMITT, John, 2013. *Why Does the Minimum Wage Have No Discernible Effect on Employment?* [online]. Washington, D.C.: CEPR [12. 3. 2017]. Dostupné z: <http://cepr.net/documents/publications/min-wage-2013-02.pdf>.

Zoznam skratiek

HMM - hrubá minimálna mzda

ČMM - čistá minimálna mzda

MM - minimálna mzda

L - práca

K - kapitál

S_L - ponuka práce

D_L - dopyt po práci

SN - skutočné náklady

NN - normatívne náklady

PN - primerané náklady

ŽM - životné minimum

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou (bakalářskou) práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou (bakalářskou) práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová (bakalářská) práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové (bakalářské) práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové (bakalářské) práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou (bakalářskou) práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 3. 5. 2017

.....
jméno a příjmení studenta